

Тетяна Фролова

Б а б у с н а с к р и н я

Казки

Львів
Видавництво “Край”
2005

ББК 84(4УКР)
Ф 91

Нова книга казок відомої Львівської незрячої поетеси, письменниці, казкарки Тетяни Фролової — це досі нечувані дивовижні, повні неймовірних пригод мудрі казочки для малечі та школяриків. Захоплюючі історії, сподіваємося, сподобаються дітям і вони багато чому навчатися, а, отже, стануть кращими, добрішими, милосерднішими.

Авторська редакція
Ілюстрації *Івана Василенького*

ISBN 966-547-086-8

© *Тетяна Фролова, 2005*
© *Іван Василенький, іл., 2005*

ТРИ БАЖАННЯ

Жив та був собі чоловік. Та було у нього аж три сини. Жили не вбого, був і хліб, і до хліба, і гроші водилися. Постарів батько, відчув, що сили поменшало: знать, старість підходить. От покликав він своїх синів та й каже:

— Сини мої любі, прийшла моя старість. Будете без мене господарювати. Та хочу я на останок виконати по одному бажанню для кожного з вас. От ти, мій найстарший сину, чого б ти собі бажав?

Старший син опустил очі, ніби соромлячись, та й каже:

— Я вже давно вам, тату, хотів сказати, та все якось незручно було. Хотів би я бути багатим. Дуже вже мені того багатства кортить. Більше б нічого не хотів ...

— Гаразд, — сказав батько, — тільки спершу добре подумай, щоб потім не жалкувати.

— Та тут і думати нічого, — сказав старший син, втішений тим, що його батько першим спитав, і що ніхто з братів його не випередив.

— А ти, мій середній сину, чого б хотів? — звернувся батько до середнього сина.

— А я б, тату, хотів мати жінку красуню. Щоб найкраща в світі була.

— Добре, — сказав батько, — і твоє бажання поспробую задовільнити. А ти, мій найменший сину, — звернувся батько до найменшого, — яке в тебе бажання буде, щоб, виконавши його, я міг би відійти у далекі світи?

— Я, тату, поступився б усіма своїми бажаннями, аби ви здорові були і перебували завжди з нами, але, якщо вже ваша така воля, то ... Хотів би я, щоб у мене була найрозумніша жінка на світі.

— Важке ти дав мені завдання, сину, — сказав батько, — та мушу й твоє бажання виконати. От виконав батько бажання своїх трьох синів. Старшому віддав всі свої статки. Лишив собі мізер на прожиття. Знайшов і середньому красуню-дружину, та таку гарну, що й на світі, здається, кращої нема. Довго шукав найменшому найрозумнішу жінку. Здавалось, не виконає бажання свого найулюбленішого сина, але нарешті й це йому вдалося. Сам придбав собі хатину у лісі та й оселився в ній.

Минув час. І захотілося батькові провідати своїх синів і подивитися, чи щасливі вони.

Подався спершу до старшого сина. Стоїть на горбочку старенька обшарпана хатина. На подвір'ї ні курочки, ні качечки, навіть кози немає. Подивувався батько зі свого багатого сина. Зайшов у хату. А там син і невістка сидять по різних кутах, одне з другим не розмовляючи.

— А що тут у вас сталося? — запитав батько, — де ж все ваше багатство поділося?

— Ой, тату, — заламав руки старший син, — та дав мені Бог жінку ледачу, не вміла добати та багатства доглянути.

— А ти ж, де був, — заспішила, — а ти ж хіба не пив та не гуляв?

— Ой, правда, жінко, — зітхнув гірко старший син, — і я не дбав, і я не пильнував, пив та гуляв, купував тобі розкішні убрання та прикраси. Часто збиралися ми на пишні банкету, все хотілося нам перед багатими бути не гіршими. Пішло наше багатство за вітром, тільки спогади залишилися.

Пожурилися вкупі, та й забрав їх батько у свою хатинку, бо у них і їсти нічого було.

От пішов батько до середнього сина подивитися, як він живе із своєю красунею.

Прийшов, стоїть хата ще гірша за братову. Зайшов батько в хату, а там бідність виглядає з кожного кутка. А син на якомусь лахмітті недужий лежить. — Добридень, сину мій. Бачу, що не маєш ти щастя. А де ж твоя красуня-жінка?

— Ой, не питаєте, тату, — заплакав середній син, — краще б було мені вік її не знати. Поки возив її по банкетах та купував убрання та прикраси, доти ще нічого. А коли статки наші скінчилися, та ще й я на лихо занедужав, то подалася вона з іншим світ — за очі. А я тут один, нікому ні їсти зварити, ні води принести.

Пожурився батько і з тим сином та й його забрав у свою хатинку.

Відпочив трохи старий та захотів провідати меншого сина.

— Ну, коли і цей нещасливий, то і жити нічого.

Іде батько та й іде. І страшно йому: а раптом і того спіткала лиха доля та нещаслива.

Аж ось виринає садочок, а там і хатка чепурненька. Син з невісткою саме худобу порали. Двійко діток їм допомагали. Всі були такі заклопотані, що й не відразу помітили старого. А коли помітили, то привітали та й повели в хату. А в хаті тепло та затишно. Пахне печеним хлібом і смачною стравою. Нагодували батька, онучат показали, а коли той відпочив, повели господарство показувати. Було там усього: і дві корови з телятами, і свиня з поросятами, і вівця з ягнятами, і квочка з курчатами, і качка з каченятами, і навіть кішка з кошенятами і ще багато всякого такого, чого ніхто й ніколи не бачив. Та кругом все до ладу, все у злагоді з усмішкою на виду.

От сіли вони під хатою у холодочку, та й почав розповідати батько про старших синів. Та так журився, що аж заплакав з горя.

А потім і питає:

— А скажіть мені, діти, чия то заслуга, що вам вдалося багатства надбати та в злагоді жити?

— Ой, тату, — сказав менший син, — це все моя жінка, це все вона. Знає як усьому лад дати. А що вже роботяща! Так і другої такої не знайти.

— Ні, тату, не слухайте його, — заговорила жінка, — це все він. Під його господарським оком і хліб сам родить.

Послухав батько дітей своїх та й сказав:

— Бачу, що не головне щастя в руки взяти, а ще й втримати його треба. І ще скажу я вам: де в домі згода, там на полі врода.

— А б ще додав, — сказав менший син, — не той розум, що в гаманці, а той, що в голові.

А жінка слухала, слухала та й своє слово докинула. А оскільки вона була розумна, то й слово її теж розумне було.

— Людина людину шанує, а праця обох годує, — сказала вона. І батько переконався, що його невістка й справді дуже розумна.

А ви що скажете?

ДВІ ПРИНЦЕСИ

Серед високих гір, ніби прихована від неситого людського ока, розкинулася чимала долина. А в тій долині, як пречисте диво, потічок тече, хати з садочками та квітниками, смерековий ліс неподалік, а там — поле і пасовисько. Жили в тій долині мирні і працьовиті люди. Отаке собі маленьке королівство. Ну, звісно, де є королівство, то там неодмінно є і король, і королева. Правив той король чесно і мудро. Не схожий був на інших королів, а якщо вже правду казати, то й взагалі на короля схожий не був. Весною на оранку виходив, як на свято, і сам першу борозну у полі прокладав. Скажете, такого не буває? На те вона й казка. А в казці, Ви це добре знаєте, ще й не таке буває.

А он над самим потічком і королівський палац. Як годиться, розкішний. Це люди своєму королю не з примусу, а з пошани з любов'ю збудували, а місцеві талановиті майстри й оздобили ліпленням, керамікою та різьбою. От і виходило, що такого палацу в жодному королівстві нема.

І були в того короля дві донечки, дві принцеси. Обидві розумні та добрі, шанували батьків своїх та й нікого з підданих не кривдили. Тільки от ... була у того короля біда-маркота, що й не знав, куди з нею подітися. Молодша королівна Зоряна була і справді, наче зіронька ясна. Глянеш на неї — і світ видається таким веселим і безпечальним, що й про своє горе забудеш, навіть якщо воно у тебе є. Що станом гнучка, що личком біленька, що ті брівоньки чорні, а очі, здається, всю карість у себе увібрали. А старша королівна Оріся ... добра та привітна, розумна та співуча, тільки вроди доля їй не вділила. Потворною росла дівчина. І станом гнучка, і коси густі та пишні, а от личком не вийшла.

Очі величезні та булькаті, брови густі та кустраті, вилиці чомусь видавалися, а ніс особливо незугарно примостився на тому лиці і зовсім його не прикрашав. Словом, потвора та й годі. Воно то й для простої дівчини жаль великий, а що то вже казати для королівни. Король сумував з такої причини, а королева потай плакала та казала:

— Чи то наслано на нашу дитину, чи зачаровано її.

Пробувала й до чаклунів всяких вдаватися, та король, як дізнався, розсердився і навіть нагримав на свою дружину.

— Ти ж таки королева! І розумна, і освічена! Як ти можеш вірити тим шарлатанам? Нічого нашій дочці вже не допоможе. Але то наша дитина, і ми її будемо любити, якою б вона не була. А ти й сама знаєш, яку вона має добру душу і ніжне серце. А як співає!

— То й що з того? — зітхала королева. — А хто ж її заміж візьме?

— Не журися, хтось та й візьме. Вона ж все-таки принцеса.

— А якщо візьме тільки тому, що принцеса, то чи любитиме?

— Припини над нею жалобу справляти. Якось воно буде.

А сестра Зоряна також про сестрині заміжжя думала. Якось вона сказала:

— Я не вийду заміж доти, доки хтось не посватає Орісю.

— Що ти, Зоряно! Не кажи так, — жахнулася Оріся.

— Так наш батько ніколи спадкоємця не діждеться.

— Про мене — нехай і не діждеться, а я свого слова не порушу.

Ще більше засмутилися король з королевою, бо до них вже й наїжджали принци з сусідніх і дальніх королівств, дарма що були вони ніби від цілого світу між горами заховані. Кожен з тих принців конче хотів королівну Зоряну побачити, а побачивши, так і прикипав до неї серцем і очима. Та вона всім відмовляла: мовляв, по старшинству треба заміж іти. От вийде старша королівна — тоді й вона, Зоряна, обере собі пару. Безнадійно зітхали королевичі та й їхали геть.

Якось сиділи дівчата над потічком, щось вишивали та гаптували. Та все одна в одної питали:

— Чи ж гарно так буде?

Скільки вже того вишиття, мережання та гаптування в їхніх кованих скринях, а вони все вишивали та й вишивали, бо були таки справжніми майстринями, дарма що королівни.

Їхав саме тією дорогою один заморський принц. Здалеку їхав, хотів краї тутешні роздивитися. Видать, з далеких країв був той принц, бо про красуню Зоряну і не чув нічого. А як побачив її, то забув, куди і по що їхав. Зупинився, привітався та й каже:

— А дай-но мені, дівчино-красуне, води напитися.

— Не випадає королівні напувати незнайомого подорожнього водою. Ось зараз я покличу служницю — вона тобі води дасть, коня твого напоїть та й з харчем розпорядиться.

— То ти — донька короля?

— А хіба не схожа?

— Та схожа, схожа ... А скажи мені, горда королівно, чи є вже в тебе наречений?

— Ні, нема ... — аж сама на себе розсердилась, що відповідає подорожньому на таке неделікатне запитання. — Але чому це ти ставиш мені такі неввічливі запитання? Чи тебе в твоєму краю звичаю та етикету не вчили?

— Я — королевич з заморських країв. Вчили мене звичаю і етикету. Та як побачив я тебе, та як заглянув у твої карі очі, то й про все забув.

— Видно, що кепський з тебе учень.

Та й засміялися обидві, заляскотіли сміхом, аж луна десь озвалася.

— Піду я, кралечко, до твого батька та й проситиму твоєї руки. Чи буде на те твоя згода?

— Ні.

Хлопець посмутнів. Зіскочив з коня. Був ставний та гарний, кучеряве волосся по плечі вилося, що й дівка позаздрила б — видно, в тім краю звичай такий: довге волосся носити. Задивилася Зоряна в його сині очі, що вже й не знала, де очі, а де небо. Оріся спостерегла, що королевич Зоряні до вподоби, і шепнула: — Не відмовляйся, сестричко, від свого щастя. Тим ти мені не допоможеш, а ще більше ятритимеш душу.

— Я слово своє не порушу.

— То кажеш, красуне, я тобі не до вподоби? — сумно перепитав королевич.

— Річ не в тім ... Я вийду заміж тільки тоді, коли хтось посватає мою старшу сестру, — і повела очима на Орісю.

Постояв королевич, подумав і сказав:

— Запам'ятай ім'я моє — Зореслав. І чекай мене, я повернуся.

Потім скочив на коня, хльоснув його та й поїхав.

— Постій, Зореславе, — гукнула навздогін Зоряна. — Ти ж води хотів. Ти й кінь твій непоєний. Ось я зараз ...

— Ніколи, — гукнув Зореслав. — Я ще до тебе повернуся. Чекай мене. І поїхав.

Цього вечора вперше потай плакала вродлива королівна Зоряна і довго не могла в ту ніч заснути. Плакала й Оріся. Вона прискіпливо вдивлялася в маленьке люстерко, а потім пожбурила його в куток, аж воно розбилося на друзки.

— Поганий знак, — подумала Оріся, а потім сказала: — А — а, однаково ...

А королевич Зореслав надумав собі: що б там не стало, таки знайти нареченого для Орісі.

— А що, — думав Зореслав, — не така вже й вона погана. Дівчина — як дівчина. Та ще й принцеса. Але які сумні в неї очі.

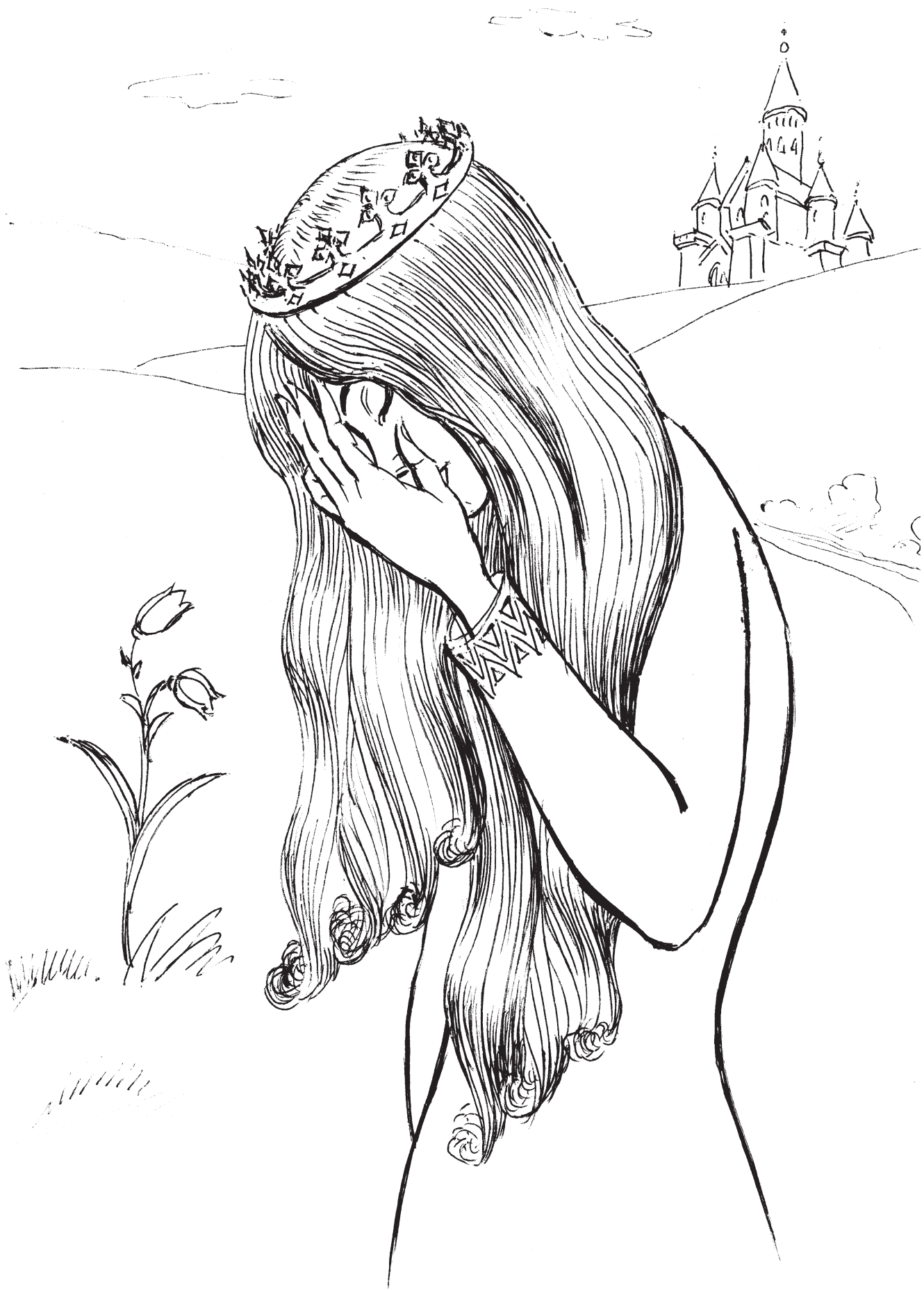
Та наречені на дорозі не валяються. Довго їздив Зореслав шукаючи. У сусідніх королівствах вже знали обох принцес — то й відразу зітхали та відмовлялися.

— От якби Зоряну ...

Дехто з дальніх королівств ніби ненароком до короля у якійсь потребі заїжджав. Подивляться на Орісю — та й геть собі їдуть: от якби Зоряну ... Спершу Зореслав шукав серед принців. А коли з того нічого не вийшло, став шукати серед простого люду. Але й тут охочих було мало: одних відлякувало, що принцеса, а інших — що потворна. Засумував Зореслав, зневірився зовсім.

— Отак доки я їздитиму, хтось візьме та й посватає Зоряну.

А її слово? Та ... набридне — то й про слово своє забуде. Вона ж принцеса: як собі надумає, так і зробить.

І не хотілося королевичу, облизня спіймавши, додому повертатися, та, видать, доведеться.

Та якось напував він коня біля потічка і побачив хлопця своїх літ, що також хотів коня напоїти. Хлопець був ошатно одягнутий, що й відразу не вгадаєш, якого він роду.

— Послухай-но, хлопче, — зважився Зореслав, — чи маєш ти вже собі наречену?

— Та ... поки що не знайшов. От задля того і дороги по світу толочу.

— А що ж для тебе вдома дівчини не знайшлося?

— Та воно б і знайшлося, та хочу я для себе не звичайну дівчину, а таку, аби серце моє вразила.

— Цебто красуню чи багату?

— Ні, не те, і не друге ... Красу на тарілці не краяти, а багатство ... та цур йому. Я хочу таку дівчину, щоб мала чисте серце і добру душу, щоб не була жадібна до грошей та багатства, щоб співала так, як соловейко в гаю. І щоб над усе любила пісню і мене. Поки що я ще такої не знайшов.

— Є така дівчина. Здається мені, що вона саме для тебе й народилася.

— Де вона? Хто вона?

— Є тут одна королівна.

— Е-е, королівна — мені не рівня. Я — простого роду. Не найбільшій, але й багатства великого не маю. У спадок від батька дістав трохи землі — ото й господарюю. Ще коли батько живий був, наукам деяким вчився та й майстерності всякої набував. А тепер мушу я пару собі знайти, бо доки ж можна самому?

— Послухай-но ... щастя твоє тільки там, у принцеси Орісі, чує моє серце. А тим ти і мене щасливим зробиш.

— А ти ж тут до чого?

І розказав тут йому Зореслав про свою пригоду, і намовив його поїхати до принцеси Орісі, хоч одним оком на неї глянути і спів її почути.

— Ти мені, наче Богом посланий, — сказав королевич. Хлопець засміявся:

— А ти знаєш, яке у мене ім'я? Богодар.

— Та ну! Справді?

— Я в своїх батьків пізньою дитиною був. Дуже зраділи вони, коли я народився, і назвали мене Богодаром.

Спершу вони їхали обидва, а потім Зореслав залишився чекати, а Богодар поїхав до королівського палацу. Спинився неподалік, збираючись з духом, аж чує — пісня, та така трепетна, та така сумна, що аж кінь голову опустив і з жалю заплакав.

— Що за голос! Душу виймає ...

Та й поїхав прямісінько на той голос. Під'їхав до потічка — аж дівчина сидить. Коси розпущені — розстелені, півсвіту, здається, закрили. Схилилася над своїм вишиттям та й співає.

— Для чого мені та принцеса, коли тут такий голос? — подумав Богодар і під'їхав ближче.

Дівчина перестала співати і глянула на хлопця. А він ще не вийшов з полону пісні, що їй на невроду її не дивився.

— Скажи мені, дівчино, яке ім'я дали тобі твої батьки?

— Я — Орися, — та їй зашарілася і від того наче аж покращала.

— А скажи мені, Орисю, хто твої батьки, щоб я міг попросити у них твоєї руки? І, скажи мені, якщо буде на те їхня згода, чи пішла б же ти за мене заміж?

Дівчина спаленіла. Вона не вірила. Їй здавалося, що хлопець щось наплутав. Не може ж такого бути.

— Я — принцеса. Мої батьки — король і королева, тутешні володарі. А про заміжжя ... Таке в одну мить не вирішується. А ви часом ... чи не до моєї сестри Зоряни приїхали? Це її сватають, а не мене. Та їй посмутніла.

— Ні, Орисечко, я приїхав до тебе, бо такого голосу немає більше ні в кого, а таких кіс і подавно.

В королівському замку метушня: Орисю сватати приїхали. Король з королевою та принцеси зібралися на родинну раду. Більше нікого на неї не кликали: самі мали все вирішити.

— Ой, чує моє серце, — сказала Орися, ледь не плачучи, — що послав його твій жених Зореслав, сестричко.

— То їй добре, що послав, — не крила своєї втіхи Зоряна.

— А може, це пройдисвіт якийсь?

— Ні, Зореслав пройдисвіта б не прислав.

— А якщо він мене не любить, а на багатство і на королівство наше злакомився?

— Треба його випробувати, — рішуче сказав батько-король.

— Та чого там випробовувати? Воно їй так видно, що Богодар — людина надійна і порядна, — сказала королева. Вона аж налякалася. Може, єдиний раз щастя випало її старшій дочці — та їй те полахати?

— Ні, випробувати не зайве, — рішуче сказала Орися. — Я їй сама дещо придумаю.

По обіді покликав король Богодара та їй сказав йому:

— Ти певний того, що хочеш сватати мою дочку Орисю?

— Так, Ваша величносте. Без неї мені і життя не буде.

— А чи знаєш ти, що я за нею не даю півкоролівства, як це прийнято? Я не хочу ділити свої володіння.

— Та я про те їй не думав, — знітився хлопець.

— І багатим посагом я її не наділю. Так, дещо для життя.

— Та Бог з вами! Хіба ж я за багатством йшов сюди? Маю трохи землі, та їй руки маю — не дві ліві. Проживемо.

Після вечері урядили великий бенкет на честь гостя. На тому бенкеті до Богодара підійшла одна з панянок — гарна і багата — та їй виманила його з

залу. А як залишилися вони насамоті, вона й сказала:

— Послухай, навіщо тобі та принцеса? Окрім того, що вона — справжня потвора, король за нею й шеляга не дає. А я, приміром, і багата, і гарна. Я погодилася б стати твоєю дружиною.

Богодар спаленів.

— Щастя твоє, що ти дівчина і що я тут гість. Я нікому не дозволю сказати кривдне слово про принцесу. Для мене вона — найкраща в світі. Її спів, її стан, її волосся ...

— Її булькаті очі, — хихикнула панночка.

— Вони в неї великі і здивовані. Вони дивуються на красу світу.

— А стріхаті брови? — не здавалася панночка.

— А це очерети над чистим плесом озерець. Та тобі цього не зрозуміти. І годі вже. Я не хочу тебе слухати.

Стояла Оріся за завіскою і мліла від щастя. Це вона придумала для Богодара отаке випробування, бо конче хотіла знати, чи любить він її.

В палаці тихо. Ніч. Сплять після бенкету потомлені господарі та гості. Спить і Богодар у відведених йому покоях. Спить солодко, і сниться йому Оріся. Як раптом до покою увійшов якийсь страшний чоловік у мантиї і з мечем. Це був королівський кат.

Богодар схопився на рівні ноги і ошелешено дивився на таку прояву.

— Чого тобі, злий чоловіче? Я без зброї, тому не можу тобі гідно відповісти. Дай мені зброю — і ми зійдемося з тобою у герці. От тоді побачимо.

— Заспокойся, вислухай мене і не зчиняй галасу. Я просто зайшов тобі сказати, що сьогодні вночі має загинути твоя наречена. Богодар кинувся на ката і вхопив його за горло. Той на таке не сподівався і тому такого припустився.

— Та я, здається, з тобою і без зброї впораюся. Задушу тебе ось цими руками і заберу свою Орісю з того заклятого місця.

— Стій, — прохрипів кат.

— Стій, щось скажу.

— Кажи. Але то буде твоє останнє слово.

— Принцеса має загинути ...

— Мовчи, бо ...

— Слухай далі. І не перебивай. Ти її можеш врятувати. Але тоді маєш загинути ти.

— Та що це за таке королівство з дикими законами чи беззаконням?

— Ради на те нема.

— Добре, пуголовку. Тільки веди мене звідси. І дай мені слово, що моя Оріся ніколи про це не довідається. Я не хочу смутити її пісню.

І тут з-за завіси вийшла Оріся. Вона була схвильована, заплакана і ... гарна.

— Пробач мені, Богодаре. Я не вірила тобі і тому ... все це були тільки випробування. І розмова з батьком, і панночка.

— А цей пуголовок? — і показав на ката.

— Це наш блазень. Пробач мені. Це я придумала.

Блазень скинув мантию і скорчив страдницьку гримасу. Всі засміялися.

Сходило сонце. До палацу поспішав Зореслав. До нього домчав посланець, і він вже все знав. Тому тепер так поспішав.

А в королівському палаці готувалися. Тут мали святкувати відразу два весілля. Прибрані наречені були обидві святочні і гарні. Хтось з приїжджих гостей сказав:

— А говорили, нібито старша принцеса потворна. І чого ті люди тільки не вигадують.

А Оріся і справді розцвіла і погарнішала. Вона вся світилася якоюсь внутрішньою красою, бо щастя прикрашає кожну людину.

По весіллі сестрам не хотілося розлучати, і вони всі разом залишилися жити в палаці. Зореслав і Богодар правили королівством, а король з королевою тішилися, дивлячись на щасливих своїх дітей.

ЗОРЯНИЙ ПАСТУШОК

Ця книжечка-читанка
для хлопчика Богданка.
Той Богданко любить читати,
а ще любить у когось питати:
Що? Навіщо? Чому і для чого?
От тепер ми питаємо в нього:
— Що б хотів ти, — я в хлопця спитала,
— щоб для тебе я написала?
Замислився хлопчик лише на хвилинку,
почухав котові животик і спинку
і тихо сказав: — якщо можна, будь ласка,
нехай напишеться казка.
Казка — то й казка: мороки нема,
бо казку, признаюсь, люблю я й сама.
От сяду на стільчик,
візьму олівець —
і намалюю
бабусин хлівець.
А в тому хлівці —
дві вівці й баранець.
Є казці початок — то буде й кінець.

А хлівець і справді був, теплий, затишний, прибраний. І дві вівці в ньому жили, і баранець — все, як я вже сказала. А неподалік жила в убогій хатинці і господиня того хлівця і тих овець — баба Федора. Бідна собі була: окрім тих овечат, нічого в неї більше й не було. І то був спадок від діда Демида. Пасла їх баба Федора, доглядала. А вівця — вона вівця. Що з неї візьмеш? Хіба що вовну мала з них. Та людську добру душу і вівця відчуває.

Настане зима, сидить баба Федора, пряде ту вовну, а потім знову сидить та в'яже рукавички та теплі шкарпетки. Продасть — то й купить щось для себе та й за овечат не забуде. Так і жили. Старіє баба Федора. Все важче їй овечок пасти. Жене їх у поле та й бідкається сама про себе.

— Стара я вже. Важко мені. От якби у мене хлопчик був, ну, скажімо, онук. А то ні дітей, ні внуків.

Та й зітхне. А вівці слухають собі та й бекають поміж собою. Баба не знає, про що вони бекають, а вівці, виявляється, отак між собою розмовляють. Дивина та й годі. Баран Терешко й каже:

— Годилося б їй допомогти. Вона дбає про нас. Годує, напуває, ніколи не кривдить.

Стара вівця Бебека докинула:

— І головне — нікого не ріже. Я нічого не хочу сказати, але я вже таки стара, могла б і ... Та й зітхнула. Терешко сказав:

— Ти, Бебеко, якщо не можеш щось путнє сказати, то краще вже помовчи.

Ярка — молоденька овечка, і собі слово мовила:

— А як вона обережно стриже. Я навіть не пручаюсь. А для чого? Мені й самій та вовна заваджає.

— Не те ви кажете, не те, — незадоволено бекнув баран. — Треба подумати, як їй допомогти.

Стара вівця зітхнула:

— Пастушка б їй.

А Ярка аж підстрибнула:

— Зоряного.

— Зоряного пастушка, кажете? Треба подумати.

А річ, бачте, в тім — і про те мало хто знає, — що в овець, виявляється, є своє королівство і, звичайно, свій король. От іноді зникає вівця. Шукає її господар, а її нема — як крізь землю провалилася: нема. Аж потім знаходиться — де й взялася. Ото та вівця в королівство своє ходила у якійсь потребі. Люди про це не знають. Вони думають собі: ет, дурна вівця!

А воно ж не так.

Поговорили собі вівці отак — та й замовкли. Пасе баба Федора, пасе. Пора вже й додому — аж кудись Терешко пропав. Кличе баба, гукає — нема. — От лихо! Ну, куди ж він міг подітися? Про вовків у нас не чувано, заблудити він не міг — розумний баранець та й не молодий вже.

Поки отак бідкалася баба Федора, з'явився Терешко.

— Де ти був? — суворо спитала господиня. — Хіба ти не знаєш, що я за тебе переживаю?

— Знаю, — бекнув баран, але баба, звісно, його не зрозуміла.

— От візьму та й продам вас.

— Не треба, — жалібно бекнула Бебека.

— Та й продала б, якби не шкода було. Звикла вже. Як я без вас буду, дурненькі ви мої?

Та й зітхнула. Пора було додому — то й пішли, повагом, ковтаючи придорожну пиліугу, скубаючи травичку. Баба Федора їх не підганяла. Нехай собі. Куди їм спішити?

Другого дня попросився до баби Федори хлопчик у пастушки.

— Візьміть мене, — каже, — бабусю. Буду вам овечок пасти.

— Та в мене, хлопче, і їсти нічого, а тобі ж і заплатити треба. Ні, дитино, не можу я тебе взяти. Шукай багатших.

— Та я, бабусю, багато не їм:

Хліба шкоринку,
якусь цибулинку,
нап'юся води –
та й нема біди.

— Але ж платити тобі у мене нічим.

— Навіщо та плата?
Була б тепла хата,
людське тепло,
і щоб на голову не текло.

— О, я бачу, ти на язик гострий. Аби лиш до роботи такий.

— Поживу я у вас — то й побачите. В одному певен: ледачим Ви мене ніколи не назвете.

— То й добре. Я й рада, бо так вже мені набридла та самота: ні з ким і словом перемовитися. Хіба що з вівцями. От якби був мій Демид ... Та й замовкла. А потім ще запитала:

— А ти, дитино, звідки будеш? Хто твої батьки?

— Я, бабусю, Зоряний пастушок.

— Ось не вигадуй.

— А я й не вигадую.

— А як це таке може бути? Хіба зорі пасти треба?

— Ще й як треба. Та ще й пильнувати, аби не порозбігалися або на землю не попадали.

— Отакої! А я й не знала.

— О, це такі пустунки. Не догледити, то вони такого накоять. А хто потім на небі світитиме? Мені дядько Місяць тоді покаже, де раки зимують.

Баба Федора засміялася:

— А що, дядько Місяць такий сердитий?

— Та ні, як коли. Коли на небі все в порядку, і зорі миготять, як кому треба, то й дядько Місяць посміхається.

— Ти так дивно говориш, — сказала баба Федора. — Ти, певно, казки любиш.

— Звичайно, а хто ж їх не любить. Казок не люблять тільки недобрі люди. Та я й сам з казки.

— З якої ж ти казки?

— Та зі своєї — з казки про Зоряного пастушка.

— Ти і справді якийсь дивний. А батьки ж у тебе хто?

— Батько у мене — король овечого королівства. А я, так би мовити, принц.

— А що, хіба є таке королівство?

— Звісно, є.

— А як же це ти, принц — і пішов у пастушки?
— А в нашому королівстві ледарів нема. У нас всі мусять працювати: і король, і королева, і їхні діти. Бо сказано: хто не дбає, той і не має.
— Добре у Вас королівство.
Баба Федора замислилась.
— Скажи мені ... А хто ж там на небі ті зорі пастиме, поки ти у мене будеш за пастушка?
— Моя сестра — принцеса ...
— Цікаве життя. Його ніколи до кінця не знатимеш. От жаль тільки, що я вже така стара.
— І не старі Ви зовсім. Просто на зорі частіше дивитися треба. Люди тому і старіють, що на зорі перестають дивитися.
— Ох, дитино, відзорювала я вже своє.
Доки вони отак розмовляли, на небі і справді стало зірно. Зорі миготіли, ніби ними хтось диригував. Хлопчик теж задивився на небо.
— Он моя сестра, — показав він на маленьку тремтливую зірку.
Раптом одна зірочка засвітилася, спалахнула та й упала.
— Ти куди? — гукнув їй хлопчик, та було вже пізно — зірка згоріла.
— От бачите, бачите? Я ж казав.
Баба Федора задивилася на небо.
— Гарно ж як! Отак було, коли ми з моїм Демидом, молоді та гарні, стояли отут і на зорі дивились.
І раптом вона незчулася, як заспівала. Голос був чистий, високий, ніхто б і не сказав, що їй вже купка літ.

Ой, зійди, зійди,
ясен місяцю,
як млиновеє коло ...

І Місяць зійшов, ясний і повний, і усміхнувся до баби Федори.
— Диви, диви, усміхається, — зраділа жінка.
— Я ж казав, що дядько Місяць не завжди захмарений буває.
А вранці сусіди питали:
— Бабо Федоро, чи Ви не чули бува, хто це вчора увечері так гарно співав у Вашому садку?
— Не знаю, — зітхнула баба Федора і посміхнулася. — Певно, молодість чиясь заблудилася та й співала собі.
— Ой, і гарно ж співала та чиясь молодість.
Другого дня погнав пастушок овечат пасти. Погнав троє, а пригнав четверо.
Баба Федора як глянула — то й руками сплеснула:
— Це не наша вівця.

— Тепер — наша.

— Ти що, хлопче! Мені чужого не треба. Я вік прожила — а чужої дробинки ніколи не мала.

— Я ж сказав, це не чужа. Та ж гляньте на цю овечку — та ж такої ні в кого немає.

Баба Федора приглянулась — аж і справді: вовна на овечці густа, а що вже виблискує — як чисте золото.

— А й справді, нема ... Яка гарна. Звідки ти її взяв? Однак же вона — чужа.

— Це Вам подарунок від нашого короля.

— Що ж, подякуй своєму королеві за такий подарунок. Але ж такій овечці не в хліві жити.

— У Вас і в хліві чистенько.

Отак пасе пастушок овець. Та кожного дня на одну вівцю більше додому приганяє. Баба Федора вже і дивувалася, і сварилася. А той своє:

— Це Вам подарунок від нашого короля.

Вже повнісіньке подвір'я овець у баби Федори. Та всі гарні, тонкорунні. Стоїть баба Федора та й на милуватися ними не може. Але й стояти їй ніколи: треба лад їм давати.

Та пастушок таки добрий помічник, швидкий та проворний. Він не дає бабі Федорі і втомитися.

— До тих овечат мені хіба що помолодіти треба.

І кожного вечора тягне її ну, хоча б глянути на ті зорі, що так і миготять, немов і справді розмовляють чи сміються. Їй іноді здається, що чує вона їхній сміх. Як гляне баба Федора на зорі, так і заспіває. А як заспіває, так і помолодшає. Вже й односельці на неї дивитися стали.

— Ти глянь, що діється з нашою Федорою. Зовсім відмінилася жінка.

Розпрямилася, зморшки розгладилися, наче й не вона.

— Либонь, кумо, вона чари якісь знає. Відьмує, мабуть.

— Може й щось знає. А відьмувати замолоду треба було. Що вже на її літа те відьмування? А ходить як! Мов пава пливе або ледве що не вистрибом біжить. І бабою її вже якось ніяково називати.

— А я її питала, як це їй так вдалося.

— І що?

— На зорі, каже, щовечора дивлюся.

— На зорі? Ну, що ж, це можна спробувати — лік недорогий.

— А звідки у неї стільки овець? Та всі такі гарні, мов з виставки.

— Ні, вона, видно, таки щось знає.

— Може й знає.

Люди — як люди. Скрізь вони однакові.

А баба Федора молоділа собі та все до хлопчика-пастушка із своїми запитаннями чіплялася:

— Ні, ти мені таки скажи, звідки ти береш тих овець, що їх з кожним днем все більшає?

Я вже й рахунку їм не знаю. Я, дитино, чужого не хочу.

— Та ж казав же я Вам: це Вам від нашого короля.

— А де ж той король стільки тих овець бере?

Хлопчик засміявся.

— А Ви придивіться. Чи не здається Вам, що кожна та овечка на зірочку схожа? Он як виблискують. Ото і є ті зірочки, що на землю попадали. А наш король їх Вам подарував.

— А чи не могла б я, ну, хоч краєм ока побачити того короля?

— Ні, не дозволено людині бачити овечого короля.

— А ти попроси за мене. Скажи, що баба Федора подякувати йому хоче за його подарунки.

— Скажу. Але з того нічого не вийде.

Зоряний пастушок і сам не сподівався, що його батько — овечий король — так швидко погодився на зустріч з бабою Федорою.

— Збирайтеся, тітко Федоро (тепер він її вже тіткою називав), — сказав якимсь Зоряний пастушок. — Збирайтеся. Підемо до овечого короля. Він погодився. Тітка Федора причепурилася, одягнула святочну одягу, і вони пішли.

Йшли вони, йшли — аж пастушок і каже:

— Закрийте, тітонько, очі.

Не встигла тітка Федора й отямитися, як опинилася на безмежній квітчастій луці. Трава тут була висока, росяна та густа, а по ній, скільки оком сягнеш, квіти, квіти. І вівці паслися, такі ж тонкорунні, як тепер у неї.

— Так от звідки у мене вівці! З королівського стада!

Аж тут і король не забарився. На диво, це був чоловік в одязі чабана, з герлигою і сопілкою. Він підійшов до тітки Федори і вклонився їй.

— Спасибі Вам, добра жінко, за Вашу працю і щире серце.

— Це Вам спасибі, — зашарілася тітка Федора.

— Як мій син? Справляється з роботою? Не пустує?

— Дуже слухняна дитина. Я тільки за овець його сварила, бо думала, що ... чужі вони.

— Тепер вони Ваші.

— Ото вже спасибі, — поклонилося тітка Федора.

— А я, власне, хотів Вас попросити: чи не допомогли б Ви нам овець стригти? Бачите, скільки їх у мене? Ваша Ярка говорила, що Ви дуже обережно стрижете.

— Ярка говорила? А хіба вона вміє говорити?

— Звичайно, вміє. Тільки по-своєму, по-овечому. А людську мову кожна вівця розуміє.

Щиро подивувалася тітка Федора, ще раз подякувала королю та й заспішила додому, пообіцявши, коли буде треба, прийти стригти овець. На прощання овечий король дав їй клубочок тонко пряденої вовни, що золотом виблискувала на сонці.

— Оцей клубочок приведе Вас у наше королівство. Тепер Ви зможете бути у нас, коли захочете.

Пішла тітка Федора додому. Достатки її примножувались. Незабаром прийшли майстри і збудували велику кошару для овець. І хата у неї тепер була нова — велика та простора. І в тій хаті завжди були відчинені двері для добрих людей. Їм завжди була рада тітка Федора. Всіх пригощала, частувала, та нікому не розповідала про овечого короля. Та й ніхто б і не повірив.

ЛЮДИ І КВІТИ

— Доброго ранку, котику!

Галинка завжди віталася із своїм котиком, як з людиною. Вона була певна, що він розумів її. Їй часом навіть здавалося, що й вона його розуміє. От і зараз: Мурчик підійшов, потерся дівчинці об ноги і сказав:

— Мур-р!

І Галинка все зрозуміла. Це означало:

— Щось ти сьогодні довго спала. Давай скорше снідати.

— Зараз, котику, зараз, мій хороший. Я дам тобі ковбаски.

Це слово котик добре знав — і був уже біля холодильника. На перший погляд це був звичайнісінький собі кіт, тільки трішки гарніший, трішки пухнастіший, мав довший хвіст, був спритніший, а головне — очі. Очі в нього були хитруваті, примружені і зовсім розумні. В них можна було прочитати:

— Ви думаєте, що я нічого не розумію? Ну і думайте собі на здоров'я!

Сьогодні Галинка мала йти до міста. Були канікули, і мама надавала їй безліч всяких доручень: піти на базар, дещо купити в найближчій крамниці, а ще полити квіти: і на вікнах, і у квітнику, бо щось дощу давненько не було.

Спершу Галинка вирішила полити квіти — вони ж зранку пити хочуть. Підлила вазонки, а вже потім набрала води і вийшла на подвір'я. У них біля квітника ... стояла якась кумедна бабуса і пильно розглядала квіти.

— Вам, тітусю, щось потрібно? — чемно запитала дівчинка.

Бабуса ніби аж злякалася. Вона повернулася до Галинки, і та лише тепер зрозуміла, чому бабуса здалася їй такою кумедною. У неї зовсім не було шиї, а голова росла просто з плечей. На голові було ... жовтаве волосся... дівчинка ніяк не могла згадати, що їй нагадує її постава. Вона вже й не слухала, що бабуса казала. Раптом дівчинка ледве не плеснула в долоні:

— Кукурудза! Та це ж кукурудза!

Але Галинка не крикнула, а тільки лише подумала про таке порівняння. А бабуса-кукурудза говорила:

— А я йду собі та й думаю: дай-но гляну, що за квіти ростуть у тому пречудовому квітнику. Та й дивлюся. Ти ж, певно, й доглядаєш їх, еге ж?

— Більше я, бо мамі ніколи — у неї робота.

— Розумію, розумію, — смішно закивала головою бабуса. — У вас ще, здається, котик живе?

І в голосі її Галинка вловила недоброзичливість.

— Живе. Мурчик ... А звідки ви знаєте?

— Е — е, проживеш з моє — і ти знатимеш ... Мурчик! Яке гарне ім'я!..

Але дівчинка могла б побитися об заклад, що про Мурчика кумедна Кукурудза говорила з неприязню.

— Послухай, дівчинко, а чи не позичила б ти мені свого кота, ну, скажімо, на тиждень?.. У мене такі миші завелися, а кота нема.

— Я не знаю ... — розгубилася дівчинка, — я його ще нікому не позичала.

— От і добре. А мені позич. Позич! Позич!

Щось в тій жінці явно Галинці не подобалося, але її мама вчила завжди бути чемною, особливо із старшими. І вона сказала:

— Хіба піду у Мурчика спитаю ...

Жінка неприємно засміялася:

— В кота? Спитаєш? Він що у тебе розмовляти вміє?

Галинка знітилася:

— Він дуже розумний. Він розуміє абсолютно все.

— Дурниці. Кіт — то є кіт. І хто таке бачив, щоб у кота був розум? Ти просто фантазерка.

Дівчинка образилася.

— От я вам зараз його принесу — і ви самі побачите.

Дівчинка крутнулася, побігла в хату, а з хати почувся її голосок:

— Мурчику, Мурчику, ходи сюди. Тут така кумедна бабуса, на кукурудзу схожа, хоче тебе побачити. Вона й позичити тебе хоче, але я не знаю ...

— Няв, — несамовито закричав котик. І дівчинка зрозуміла його.

— Ти не хочеш. Ну, добре. Але показатися їй треба. Нехай побачить, який ти розумний. Ти ж у мене чемний котик. Я пообіцяла показати тебе.

Котик несамовито нявчав і шалено виривався, та Галинку подряпати він не міг, а тому вона його зловила і винесла на подвір'я.

Кумедна жінка стояла і тримала в руках ... зрізані флокси! Мамині улюблені квіти!

Дівчина спаленіла:

— Для чого ви? Це ж мамі на День народження!

Галинка ледве не плакала.

— Нічого. Я твоїй мамі на день народження ще кращі квіти подарую.

— Їй не треба кращих, їй треба ці. А ви ...

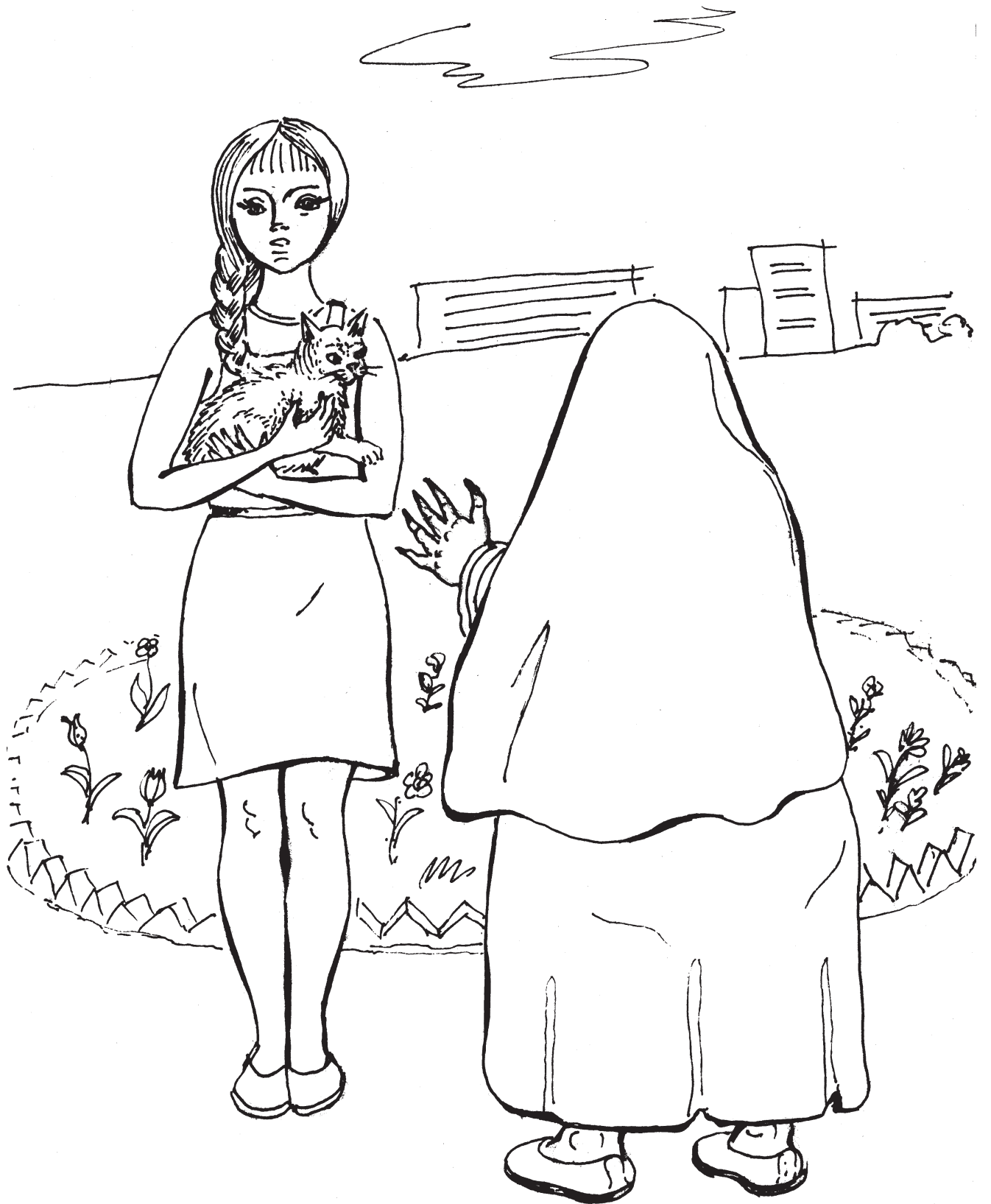
— Ну, нічого, нічого ... Давай свого кота.

І вона протягнула руки до Мурчика.

Котик зашипів, наїжачився.

Та баба спритно ухопила його і кинула в торбинку, що не знати звідки і взялася у неї. Потім вона підхопила зрізані флокси — і зникла, ніби розтанула. Заплакала Галинка. Вона зрозуміла, що це не проста собі жінка. І свого котика, свого любого Мурчика вона сама, своїми руками віддала їй. А як же він не хотів, як пручався! І Галинка заплакала, гірко і невтішно. Аж тут саме мама надійшла. Вона не звикла бачити свою доньку у такому вигляді, а тому дуже здивувалася:

— Що трапилося? Чому ти так гірко плачеш?

І дівчинка, хлипаючи, розповіла мамі про свою пригоду. Мама ще більше здивувалася:

— А ти не фантазуєш? А може твій Мурчик просто втік?

Дівчинка образилася. Ну чому всі мають її за маленьку? Вона вже давно виросла.

— А ти чому так рано? — запитала раптом Галинка, збагнувши, що і в мами щось трапилося. Чому б інакше мама так рано з роботи прийшла? Ще не час, вона ж не так давно лише з дому вийшла.

— Я щось занедужала. О, а флокси?... Де флокси?

— Також вона ... зрізала.

І дівчинка знову заплакала.

— Тепер зрозуміло ... Це й справді чаклунка.

— Чаклунка? А навіщо їй флокси?

— Справа в тому, що це флокси не прості ... Розумієш, людина не просто собі народжується. Вона зв'язана з природою: з квітами, деревами, небесними світилами. Природа впливає на людське життя.

— А — а — а! Гороскопи!

— Ну, не зовсім так ... У гороскопах багато людської вигадки. Але є прямий зв'язок між людиною і певними рослинами. От флокси, скажімо, це мої квіти. І саме ці квіти моя мама посадила для мене. А я собі думаю, чого мені так погано. Аж мусила відпроситися з роботи ...

— Тобі так зле, мамочко? — занепокоїлась донька.

— Пусте. Пройде. Хоча ... Може і не пройти.

— Не пройти? Чому?

— Флокси у недобрих руках. І чаклунка над ними чаклує.

— Але ж щось треба роботи!

— Можна виплекати другі флокси, але це довго ...

— А у мене також є свої квіти?

— Звичайно. У тебе — тюльпани.

— Але ж тюльпанів у нашому квітнику немає.

— Немає. Я не хотіла прив'язувати твоє життя до певної квітки.

— А твоє мама прив'язала. Для чого?

— Вона хотіла, щоб мої квіти мені допомагали. А тут он що вийшло.

Та мамі раптом стало так зле, що вона змушена була піти до хати.

— Ну, де шукати ту чаклунку? І як з нею боротися?

Галинка помалу пішла на город і підійшла до кукурудзи. Кожна їй здавалася схожою на ту потворну відьму. Та ні ... Кукурудза — як кукурудза, шумить собі під вітром. Дівчинка почала дослухатися до того шуму. І їй ніби вчулися у тому шелесті слова:

— Не ображай нас, дівчинко, ми тут ні до чого.

— Але ж де мені знайти ту чаклунку, що так схожа на вас? Через неї хворіє

моя мама.

Та й Мурчика шкода ...

— Ши-шукай, шишукай, шишукай, — шепотіла тихо кукурудза — та й більш нічого.

І дівчинка пішла далі. Вона поминула город, садок, вийшла на дорогу, попрямувала аж за село. Додому повертатися не хотілося: вона ще нічого не зробила. Хай мама трохи спочине, а Галинка йтиме, йтиме, поки не знайде, поки щось не придумає. Вона розуміла, що дома хвилюватиметься мама, але повернутися додому ні з чим дівчинка просто не могла, не мала права.

Раптом на узгірку Галинка побачила квіти — справжній тобі природний квітничок. Серед них були і дикі тюльпани: і розквітлі, і такі, що ще не розтулили своїх пелюстків і були ніби складені для поцілунку. Дівчинка нахилилася до квітів і вигукнула:

— О, тюльпани, мої квіти!

І тюльпани, здавалось, ожили, без вітру захитали своїми чашечками-голівками. Вони ніби просилися, щоб дівчинка їх зірвала. Галинка такого собі не дозволила б. Та тут вона якось зрозуміла, що треба зірвати:

— Ну, хіба один, — прошепотіла вона. І ... зірвала один отой, що був ще не розквітлий. Вона взяла його до рук, піднесла до губів і доторкнулася губами до того пахучого дива — і ніби якась нечувана сила перейшла від квітки до дівчинки. Здавалось, що сонце, котре пестило квітку, тепер дарувало своє тепло тій схвильованій дівчинці, що так його зараз потребувала. Саме зараз. І квітка, ніби від Галинчиного дихання, раптом розтулила свої пелюстки і розквітла, як маленьке диво, нетривке і могутнє. І раптом Галинка побачила, що у чашечці квітки сидить жук — звичайний маленький жук.

— О, як ти туди потрапив?

Жук злетів з квітки і загудів. Галинка прислухалась:

— Жу — жу, все ска — жу, покаж — жу!

І жук полетів, а дівчинка пішла за ним.

Іноді він ніби аж зупинявся, очікуючи на неї, ніби хвилювався, щоб вона не відстала.

І Галинка йшла. Сама собі дивувалася, що так покійно йде за малою комахою, на яку в інший час, певно, і уваги б не звернула.

Увійшла в ліс. Під ногами шурхотіло торішнє листя, перемішане з глищею. Хрумкотіли сухі гіллячки. Тінь від дерев була ніби жива, ніби загороджувала дорогу дівчинці, а потім раптом чомусь відступала. І дівчинка йшла за маленьким своїм провідником і несла в руках свою квітку.

— Жу — жу! — гудів жук. І, диво, це гудіння якось ніби заспокоювало. І раптом Галинка побачила хатинку — таку, як малюють у казках. Хатинка вигулькнула так несподівано, що дівчинка ледве не крикнула. Але стрималася від крику, тільки серце чомусь дуже забилося. Ні, їй не було лячно. Вона ніби

відчувала якусь невидиму підтримку. Підійшла ближче і раптом почула брязкіт ланцюга.

— Собака, — подумала дівчинка. І з острахом повернула голову.

— У такої злюки і пес, певно, злий-презлий.

І тут вона побачила, що на ланцюгу сидить ... її котик, її Мурчик! Галинка кинулася до нього:

— Мій котичку, мій Мурчику! Зараз я звільню тебе.

Котик мовчав: він або все ще сердився на дівчинку, або не мав сили розмовляти.

— Зараз я тебе звільню, — повторила дівчинка.

Вона схилилася над ланцюгом, але нічого не могла зробити: він був суцільний. Дівчинка заплакала від свого безсилля.

— Ну, допоможіть же мені — невідомо кого попросила Галинка.

І раптом ланцюг розсипався під її руками. Ну зовсім розсипався, перетворився на пил. Котик спантеличено озирався.

Дівчинка взяла його на руки. Вона пестила його, говорила найлагідніші слова. Але тут загудів жук:

— Підож — ждіть! Жу — жу! Допомож — жу!

— Так, так, нема часу!

І тут почулося неприємне хихикання. З хати вийшла чаклунка, що була схожа на кукурудзу:

— Ага! Ти таки прийшла! Я так і думала! Я, правда, не знала, що це буде так швидко. Це добре, що ти прийшла! Мені потрібна помічниця. Я сама не встигаю дурман-зілля варити, на кожну добру справу і добру людину зло чаклувати. Зло у противагу добру! Непогано придумано! От нарешті, коли добра на світ поменшає, і запанує зло!

— Ніколи, — вигукнула дівчинка.

— Ти така ж вперта, як твій кіт. Ніяк не хотів стати злим псом. Але стане, неодмінно стане! О, а я й не дивлюся! Як це ти його звільнила?

І чаклунка аж ніби якось поменшала і стала пильно оглядати дівчинку.

— Віддай мені мамині квіти!

І Галинка зробила крок до чаклунки.

— Віддай флокси!

І раптом стара дивно затремтіла і якось притишено сказала:

— Ну, добре, добре! Віддам! Тільки ти спершу віддай мені отого тюльпана. Навіщо він тобі? Він же дикий, як бур'ян!

— Ні, не віддам! Я в твої руки не віддам навіть найгіршої бур'янинки!

— Віддай, віддай, — просила чаклунка.

— Давай флокси, — наступала дівчинка.

— Кинь ту прокляту квітку, — кипіла від злості чаклунка, та, здавалося, сили її вичерпувались.

— Кинь квітку.

— Віддай флокси!

Чаклунка повернулася, щоб увійти в хатинку та сили залишали її.

Тоді Галинка сама кинулась у бабині володіння. Там на ослоні лежали прив'ялі вже флокси. А на вогні кипіло зло-зілля, булькотіло, сичало, і від нього розходився неприємний дух. Дівчинка вхопила квіти і притиснула їх до грудей.

— Мамині квіти!

Вона ледве не плакала, та на сльози не було часу.

Дівчинка вибігла чимдуж з хатинки, боячись якоїсь пастки. Та в чаклунки, здається, сил вже ні на що не було. Вона ще щось пробувала говорити, та дівчинка втратила терпець:

— Щезни! Розсипся і ти пилом, як твій ланцюг!

Галинка так собі сказала, бо їй дуже хотілося, щоб так сталося. Та чаклунка і справді якось дивно присіла і ... розсипалась, стала пилом. Дивилася Галинка на те диво і не розуміла нічого: виходить, що чаклунка розсипалася від її, Галинчиного слова! Але ж Галинка — звичайна собі дівчинка! Як же так могло статися? Але тут із-за дерева вийшов маленький приземкуватий чоловічок. Звідки він тут взявся? Ну й дива!

— Я — той жук, що проводив тебе, — сказав чоловічок.

— Я вам так вдячна, — зашарілася дівчинка, — ви мені так допомогли!

— І ти мені допомогла. Поєднане добро і бажання добра має велику силу. Тільки воно може подолати зло.

— А як же моя мама?

— Твоїй мамі вже краще. Вона готує обід, поки її розумна донька воює з чаклунками.

— А флокси? Їм води треба, вони зовсім зів'яли!

— Тільки не тут ... ходім звідси. Недалеко є джерело — отам і нап'ємося.

І вони пішли до джерела, де завжди на Водохреща святили воду. Вода була чиста і проходила, і всі відчували себе міцними та дужими. І котик теж. Він вже не сердився на Галинку і радісно "розмовляв" з нею.

— А тепер кидай у воду свої флокси, — командував чоловік-жук.

— Нізащо в світі!

— Ну, мені ти можеш вірити. Кидай. Ця вода має чудодійну силу. Ну, прошу тебе.

Дівчинка з острахом кинула у воду флокси — і вони раптом зникли з їхніх очей.

— Ой, — скрикнула Галинка і заплакала.

— Не плач, незабаром ти їх побачиш.

— Ходімо додому, мама чекає. Вже й обід готовий. І котик вже їсти хоче.

— Правда, котику?

Котик муркнув.

— Ну, от бачиш ...

— А ви, власне, хто такий? — запитала дівчинка, з цікавістю розглядаючи чоловіка.

— Ж — жу — ж — жу! Не скаж — жу!

Загудів той, ну, точнісінько, як жук.

— Ой, — скрикнула дівчинка, — ви жук ... Ой, пробачте, — засоромилася.

— Так, я жук. Вірніше, був жуком, поки не згинула зла чаклунка. Це вона мене в жука обернула, бо не хотів я зла людям роботи. Та ходімо вже.

І вони пішли до Галинчиної хати — а це було не так уже й близько.

А потім вони всі сиділи за столом, і мама їх годувала смачним обідом, а вони розповідали їй свої пригоди. А найдивніше те, що у квітнику цвіли собі флокси, ніби вони нікуди звідси і не зникали.

ГОСПОДАР, СОБАКА, А ПОТІМ ЩЕ КІТ

Приказка

В нашій книжці пес і кіт
знають, що дружити слід.
Тільки іноді гарчать,
тільки іноді нявчать.
А в цілому ні на кого
і ніколи не кричать.
У гурті собі сидять,
разом кашу їдять.
До казок охочі –
аж заплющують очі.
Казати казку починаю —
вони тихенько засинають.
І погладити їх можна,
бо жива істота кожна
любить ласку
і гарну казку.
А Ви?
Приказка кінчається –
казка починається.
Хто її читає,
хай запам'ятає,
а хто слухає –
хай на вус мотає.
Тссс!

Жив та був собі один бідний чоловік. Нічого у нього не було, лише старенька від діда-прадіда хатина і пес Рябко. Господар був уже зовсім старий та безсилий, а його пес далеко від нього не втік. Років Рябкові, звісно, було менше. Та собаки і живуть недовго.

Собачий вік коротший, ніж у людини, тому собаки й швидше старіють. Ото вони обидва, і господар, і його пес, зрівнялися — обидва були немічні.

— І чого ти, Остапе, собаку мучиш? — казали сусіди. — Віддав би його кому-небудь. А то сам голодуєш і пса голодом мориш.

— Ох, знали б ви, як у мене за нього душа болить. Що сам маю, тим і з ним, моїм вірним Рябком, ділюся. І віддав би я його у чиїсь добрі руки, та хто його візьме? Пес, як чоловік: доки молодий та дужий, то всім потрібний, а як

зістаріється, то нікому.

— То гицлям віддай.

— Е, ні, такого я не зроблю. Будемо разом віку свого доживати. Правда, Рябко? Пес замахав хвостом.

— А ви думали, він дурний? Він, скажу я вам, розумніший за яку людину. О, то собака!

А що вже вірний — то другого такого не знайти. Ви не повірите. Часом, коли маю останній шматок хліба чи ще там чого, то сам не з'їм, а Рябкові віддам, бо то — друг, приятель найліпший.

— Ото дивак той Остап, — говорили поміж себе люди, розходячись. — Така бідність, самому їсти нічого, а він пса годує.

Але настав такий день, коли в Остапа зовсім нічого було їсти, а заробити нездужав.

Тоді підійшов він до свого вірного Рябка, заплакав, а потім відв'язав його і сказав:

— Відпускаю я тебе, мій товаришу, бо вже не маю чим тебе годувати. Може щось сам собі роздобудеш — то й виживеш. Я не виганяю тебе, живи собі в мене. Лише ланцюг з шиї скину, щоб ти вільний був, бо коли-небудь, як помру, що пропадеш отак.

Пішов Рябко. Кожного ранку виходив Остап дивитися, чи не прийшов його вірний пес. Але собаки не було.

— І де він, бідолаха, бродить? — казав сам до себе Остап. — Може досі й загинув де. Бо люди такі жорстокі подекуди трапляються. Не треба було його відпускати. От сусідка круп трохи принесла, а сусід муки, то й жили б якось. Жаль Рябка. Лишився я зовсім самотній.

Не було собаки десь з півроку. А тут якось сусідка принесла збанятко молока та аж цілу хлібину. Сидить Остап, їсть хліб, молоком запиває та все свого Рябка згадує.

— От був би мій Рябко. Ми б з ним разом полуднували б та й розмовляли б собі. Остап наче й забув, що собака розмовляти не вміє. Він би й не повірив, якби хтось йому таке сказав. Чому не вміє? Остап не раз бувало щось Рябкові розказує, а той то хвостом махне, то вухами затріпає, а то заскімлить, як заплаче. Бо Рябко — пес розумний, не те, що другі ...

— Де ти тепер, Рябцуню, мій старий вірний друже?

І раптом Остап почув під вікном людський голос:

— Я тут, господарю. Відчиняй хутчіш, бо так їсти хочу, що кишки марша грають. Аж здригнувся Остап від несподіванки. Коли дивиться в вікно, аж там його Рябко. Стоїть собі на задніх лапах, шкіриться, наче посміхається, та передніми лапами у шибку тарабанить. Кинувся тут Остап двері відчиняти та свого товариша до хати впускати.

— Ах, ти, морда! Ах, ти, псуро! Ах, ти, волоцюго!

Це були їхні звичайні ніжності, до котрих вони обидва здана звикли. Раптом Остап похопився.

— Чекай, халамиднику, ти, здається, під вікном щось таке говорив? Чи то мені вже від старості вчувається?

— Говорив. То й що?

— Ах, ти ж, баламуте! Це ж коли ти навчився по-людськи говорити?

— А я й вмів. Хіба ж я в лісі живу? Хіба ж не серед людей? Хіба ж ти сам не розмовляв зі мною довгими зимовими вечорами? Ну, досить тобі теревені правити. Я, можна сказати, з далекої дороги прибув, а ти ... давай скорше їсти. Остап кинувся кришити у миску хліб та поливати його молоком, не полишаючи розмови.

— Ні, почекай, хвостокруте. А чому ж ти досі зі мною ніколи по-людському не говорив?

— Бо не хотів. Вам, людям, тільки покажи! Замучите: як? Та чому?..

Рябко їв, а Остап дивився на нього та посміхався, радіючи, що його вірний товариш знайшовся. А коли собака наївся та влігся відпочивати, чоловік і запитав:

— А де ж ти, шибенику, був так довго? Де волочився? Лишив мене самотнього — та й байдуже.

— Ні, господарю, я про тебе ні на хвилину не забував. А де я був?.. Як розкажу, то й не повіриш.

— А ти розкажи, розкажи, якщо вже заговорив. Я слухати дуже охочий і бувальщини, і небилиці, так що можеш навіть трохи прибрехати, щоб цікавіше було.

— Хіба ж я, господарю, коли-небудь брехав? — образився Рябко.

— Ну-ну, не ображайся. Це я так. Розкажуй вже.

І Рябко почав свою розповідь.

— От пішов я спершу в поля. Думав, якого зайця впіймаю чи перепеляче гніздо знайду.

Та яке там! З того часу, як я постарів, зайці, видать, помолодшали, так прудко бігають, що де там вже мені за ними. А перепілки ... не знаю, куди вони всі поділися, але залишився я без здобичі — хоч пропадай. Пастухи, спасибі їм, хлібом нагодували та шкірки з сала мені кинули. От я поласував, підкріпився та й поплентався далі. Довго я ходив отак, забрюханий та голодний. Тут і розказувати нічого. Але потрапив я якось в одне королівство. А в тому королівстві у короля дочка була — красуня така, що й розказати не можна. На що вже я, пес, та й то в неї закохався.

— І забув про свого господаря, — вставив Остап.

— Не забув. Не перебивай. Окрім краси, мала та принцеса ще й добре серце. Нагодувала вона мене, пожаліла і веліла своїм слугам буду мені спорудити, щоб я мав сякий-такий захисток від холоду та негоди. Королівські собаки, ну, там пуделі всякі, спершу вели себе зі мною дуже зверхньо: де б пак! Вони

такі породисті! А я що? Не те, що медалі, а й нашийника порядного не мав. Та що вже там?.. Але сяк-так поставив я їх на місце. А як побачили вони, що принцеса до мене дуже прихильна, то й позамовкали, тільки очима своїми хижо світили від ревності.

А тут жених приїхав — принц заморський — принцесу сватати. З товаришем своїм приїхав. Як годиться, бенкет великий влаштували, панства наїхало всякого. А принцеса ніяк зважитися не може. Сама не знає, чи йти їй за того принца, чи ні. А король дуже любив свою дочку, то все на неї кинув: нехай, мовляв, сама вирішує, щоб потім на нього не нарікала. Після бенкету і нам, собакам, поживи всякої дісталось — понаїдались досхочу.

Отут я знову про тебе згадав, що я тут об'їдаюся, а ти десть там голодний сидиш. От лежу я, ситий, у теплій буді, аж задрімав. Коли чую — принц заморський з товаришем своїм проходжуються помалу, відпочивають після бенкету, люльками попихкують та розмовляють стиха. Аж цікаво мені стало: що то він казатиме про принцесу? Ото, думаю, певно, закоханий, що аж мліє. Я собі й за ними. А їм і не до голови, що я з їхньої розмови щось розумію. Жених і каже:

— Славно ми погуляли. Ой, славно ж!

А товариш питає:

— А як принцеса? Чи дала нарешті згоду вийти за тебе заміж?

— Та яке там! Все ще комизиться. Та я її однак умовлю, не сумнівайся! А після весілля то вже так погуляємо, що ну! Бенкети будуть кожного дня, будь певен.

— Так і королівство можна розбазарити, — застеріг приятель.

— А що мені її королівство? У мене є своє. А потім все найцінніше заберемо — та й додому.

— А король?

— А що король? Хто на старого короля зважатиме? Мені б тільки принцесу уламати.

Далі я вже їх не слухав, пішов до буди спати. А вранці, ні світ, ні зоря, пішов до принцеси та й розповів їй усе. Довелось заговорити. А що зробиш? Вона була здивована, як ото ти. А потім похвалила мене, нагодувала, погладила і банта свого мені на шию пов'язала. Я був щасливий.

— І забув за свого господаря.

— Та не забував я за тебе, от нехай мене вовк з'їсть, якщо забув. Та ти знову мене перебив. І я тепер не знаю, на чому я зупинився.

— На тому, як ти був щасливий.

— Ага, згадав. Принца того почесно додому відправили. А ти часом другий жених не за горами: гульк — і вродився! Звісно, також принц. Вродою ще кращий від першого.

Ну, знову бенкет, гості і всяке таке. Тут мене принцеса вже й сама попросила, червоніючи та соромлячись:

— Ти, песику, будь такий ласкавий, вже якось вивідай, що він за людина, отой принц. Та й розкажеш мені.

А я ж для неї що-завгодно зробити готовий.

От після бенкету, подрімавши трохи після ситої поживи, почув я голоси. “Ага, — думаю, — знову жених проходиться”.

Так і є: гуляють з приятелем та розмовляють між собою.

— Ото гарна твоя наречена, — сказав його приятель.

— Я б не сказав, що вона така вже й гарна, — відповів той.

— Отакої! А чому ж ти її так добиваєшся?

— А ти ніби й не знаєш, чому! Бо багата. Бо принцеса. От чому. Ти ж знаєш, що я такий же заморський принц, як ти генерал. А гроші мені ніяк не зашкодять. Особливо золото.

Та й тобі щось перепаде, за допомогу.

Та й ну сміятися! Я, повіриш, ледве не вжер того жениха.

— А чому не вжер?

— Ну, по-перше, тому, що я ситий був, а по-друге — він дав мені такого носака, що я далеко відлетів і довго скавулів.

— Ти не дуже, — застерів товариш. — Цей пес, здається, улюбленець принцеси.

— Отакий старий та шолудивий?

Повіриш, від такої образи я до самого ранку заснути не міг. А вранці я пішов до принцеси і все їй розказав. Ну, сам розумієш, про носака я, звісно, промовчав. Очевидно, цього разу не дуже мені повірили — дуже вже гарний жених був. Довго сперечалися, радилися, гінців кудись послали, перевіряли — і таки виявилось, що то і справді був не принц, а звичайнісінький шахрай. Жениха прогнали, а я зажив собі при дворі доброї слави, і королівські породисті цуцики не сміли проти мене і гавкнути.

— І де вже там було тобі думати про свого господаря!

— А от і помиляєшся. Про тебе я саме тоді найчастіше й думав. Але слухай далі.

Аж тут і третій жених не забарився. Красенем його назвати не можна було, але очі у нього добрі були. Та й сам такий весь благородний, відразу видно, що справжній принц. А пізно вночі після бенкету я почув між ним і його товаришем таку розмову:

— Ну, як тобі наречена?

— Ой, не питай. Така гарна, як зіронька в небі. Як з нею не буду, то й не знаю, як житиму далі, бо без неї і життя мені не мило буде, і всі розкоші світу мені будуть ні до чого.

— А не знаєш, що король дає за нею?

— Та мені однаково. Нехай хоч нічого не дає. Аби тільки вона стала моєю дружиною.

Тут я йому на очі попався. Він погладив мене.

— Славний ти пес, — сказав.

— Як ти не боїшся? А якби вкусив? — злякався його приятель.

— Не вкусить. Я ще вдень до нього придивився. У нього очі добрі. Собака добру людину відразу чує. І злу також. Правда, собако?

Я хотів сказати: “правда”, але вчасно стримався.

Вранці я сказав принцесі:

— За цього, принцесо, можеш виходити заміж. Це людина добра.

— А чи ж він і справді принц?

Ну вже ті принцеси! Тільки принца їм подавай!

— Принц, — кажу, — принц! Не сумнівайся. Чув я, як вони обидва розмовляли про справи в їхньому королівстві.

Відгуляли весілля — став я збиратися додому. Принцеса моя добра і каже:

— Куди ти? Залишайся у нас. Я вже там до тебе звикла. Буде тобі тут і сито, і тепло. Живи собі.

— Ні, моя добра принцесо, десь там у мене вдома живе мій господар. Та й чи живий ще, того не знаю, бо покинув я його, голодного, в холодній хаті. Мушу я якось до нього добиратися.

— Ну, коли так, — сказала принцеса, — коли ти такий добрий був до мене і такий вірний своєму господареві, подарую я тобі свій чарівний перстень. Мені колись його одна добра фея подарувала. Мені той перстень ні до чого: в мене і так все є. А вам з господарем він пригодиться. Це такий перстень, що, коли ти перекинеш його з руки на руку ...

Тут вона знітилася, бо згадала, що в мене не руки, а лапи.

— ... Коли твій господар перекине його з руки на руку, то буде вам все, чого тільки забажаєте.

— Але ж ти, Рябко, брешеш, як пес, — не втримався Остап.

— Ну скільки ж можна мене ображати! Коли люди брешуть, то їм сходить, про таких чомусь кажуть: бреше, як пес. Образливо. А я, між іншим, і не брешу.

— То де ж той перстень?

— От з того і починати треба було. Пошукай у мене під нашийником.

Остап засунув пальці під нашийник і дістав згорток. Розгорнув — аж там перстень.

— І справді. Та чи ж він чарівний? Щось він дуже мало скидається на коштовний.

Рябко чухав лапою вухо.

— Чого ти мовчиш, Рябко? Що там з ним треба робити?

Та Рябко мовчав.

— Ти що, заснув?

— Та не заснув, — нарешті обізвався пес. — Я думаю.

— Про що ж ти думаєш?

— Та, розумієш ... той перстень, здається мені, не такий був.

— Як не такий? А який же?

— Інакший він був. І камінець аж світився. Але давай пробувати. Чого ми забажаємо на перший раз?

— Навіть не знаю. Подумати треба.

— Та що там думати! Ковбаси! Багато ковбаси!

— Ну і інтелект в тебе, скажу я тобі! На найнижчому рівні!

— А що це таке той інте ... як?

— Інтелект.

— От-от! Що воно таке?

— Ну ... це ... як тобі сказати?..

— Ага! Сам не знаєш!

— Чому не знаю? Знаю. Тільки як тобі пояснити, щоб ти зрозумів?.. Високий людський розум, свідомість, розуміння ... А — а! Ти однак не зрозумієш.

— То нащо про те й говорити, коли воно таке розумне? Ну, перекидай скорше перстень з руки на руку — і хай нам буде курка смажена!

Остап перекинув перстень з руки на руку і ... нічого.

— Надурила тебе твоя принцеса.

— Ні, не надурила. Ми цей перстень випробовували.

— Випробовували один, а поклала тобі другий.

— Навіщо їй це робити? Я ж у неї нічого не просив. Я знаю, це кіт.

— Який ще кіт?

— Та є один такий. Каленик. Я його вважав своїм другом, а він ...

— Ет, Рябко, не думав я, що ти такий легковажний. Знайшов кому таємницю довіряти! Котові! Якомусь Каленикові!

— Та я , розумієш, притомився в дорозі і вирішив заночувати у Каленика. Ми з ним давні приятелі були. Живе він в підвалі, завжди голодний. От і вирішив я пригостити приятеля.

— От і пригостив.

— Повечеряли ми смачно — я і заснув. Ні, я зараз-таки до нього піду. Це не дуже далеко, на третьому селі.

— І не думай! Я так за тобою скучив. Лягай та відпочинь. Молоко у нас ще є, та й хліб ще залишився. Чого ще? Ти мені ще про пригоди свої розкажеш. Це так цікаво. Ну навіщо тобі ті панські штучки? Чарівний перстень! Це ж казки для принцес!

— Не казки! Ми з Калеником тоді знаєш, як повечеряли. Ще й пацюку Шуршуну перепало. Почекай ... а може це він? Може я даремно на Каленика нарікаю? Ні, Каленик ніяк не міг. Він не такий.

— Ет, Рябко, ти геть впав в моїх очах. З пацюками водишся. Хіба ж це гідна справа для пса?

— Ні, господарю, з пацюками я не воджуся. Просто ми з Калеником дозволили йому з'їсти рештки нашої вечері. А він ... Ну, я пішов.

І не зважаючи на протести господаря, навіть на погрозу прив'язати Рябка, собака вислизнув з хати, і Остап знову залишився сам.

Тільки-но Рябко заглянув у підвал закинутого будинку, де жив кіт Каленик, як той скочив на лапи, бо лежав саме, та й загукав:

— Друже, як добре, що ти нарешті прийшов! Ти знаєш ...

— Знаю. А я було подумав на тебе.

— На мене? І ти міг таке подумати?

— Пробач, друже, але така думка роїлася в моїй дурній голові. А потім я згадав про Шуршуна.

— Так, це Шуршун украв твій перстень і тепер нахваляється заволодіти світом. Тільки-от він не знає, як з ним поводитися, що треба робити, щоб перстень діяв.

— Рррозірррву!

— Почекай, не гарячкуй. Тут треба з розумом, з хитрістю.

— От відразу видно, що ти — кіт. Так би й ходив на своїх м'якеньких лапках. А я — пес. Розумієш? У мене зуби. Ррр!

— Почекай, не гарячкуй. Спершу ми влаштуємо собі смачну вечерю, щоб заманути Шуршуна. А вже потім ...

— А з чого ми ту вечерю влаштуємо, коли у мене кишки марша грають, та й у тебе, думаю, також?

— Ну ... заради такої справи доведеться мені у сусідів украсти курчатко. Ніколи не крав, а тут доведеться.

— Не треба, Каленику. Чуєш, не треба. Який би я голодний не був, а такого собі ніколи не дозволяв. З сусідами треба жити у миру та згоді.

— Я лише одненьке. А коли ми повернемо тобі чарівний перстень, ми тій господині повне подвір'я курчат напустимо. Ото здивується!

— Ну ...

Але Каленика вже не було. По якійсь хвилі він повернувся уже з курчам. Тут пес і кіт зчинили такий галас, аж пацюк Шуршун з цікавістю заглянув до них.

— Що тут у вас? — запитав.

— Та нічого. Вечеряємо. Зосталося одне курча. Я кажу, щоб їв Рябко, бо я вже наївся, а Рябко кричить, що він вже не може проковтнути ні кусочка.

Рябко зміряв Каленика сердитим поглядом:

“Ще зараз, чого доброго, тій гидоті віддасть ціле курча!” — подумав Рябко.

— А звідки ж у вас розкіш така? — здивувався пацюк.

— Та ... розумієш ... відкрию тобі таємницю. Як другу ...

З пацюком розмовляв Каленик, бо Рябко був такий сердитий, що тільки гарчав і відвертався, щоб пацюк не бачив його сердитого погляду і вишкірених зубів.

— Таємницю? Розкажи скоріше. Я страшенно люблю таємниці, котрі пахнуть такими смачними курчатами.

— Розумієш, той перстень, що ти нам підклав замість нашого, також чарівним виявився. Ще навіть трохи чарівнішим.

— Не може того бути! Це ж проста бляшка зі шклячкою!

— От бачиш! І таке буває!

— А я з своїм перстнем так і бідую, бо не знаю, що з ним робити, аби він діяв. І крутив я його, і на землю кидав — нічого. Якби я тоді не бачив вашої вечері, то й не повірив би, що той перстень і справді чарівний. То я, власне, хотів просити твого Бровка, аби він показав мені, як з того перстня чари викликати.

— Не Бровка, а Рябка.

— Та це однаково, як там його.

— Ти принеси перстень, а він вже тобі покаже.

— А не забере?

— А навіщо йому забирати, коли в нього є кращий — той, що ти замість нашого підкинув?

— То, може, давай назад розмінємося?

— То давай. Принось нашого перстня, а я вже постараюся Рябка упросити, щоб твого тобі повернув.

— А він погодиться?

— Не знаю. Спробую умовити.

— Рррр! — не витримав Рябко. Кіт тільки глянув на нього скоса. По недовгій хвилі Шуршун приніс Рябкового перстня. Той вхопив його швиденько, а Шуршуну кинув його простого перстня зі шклячкою замість камінця.

— Покажи ж мені, як з нього чари робляться, — попросив Шуршун.

— Рррр! — рикнув Рябко. — У злодійських руках чи лапах всякий найчарівніший перстень силу свою втрачає. Іди звідси, доки я тебе не рррозірррав!

— Ну почекай, Каленику! Буде тобі! Нехай тільки той Бровко звідси забереться. Кіт трохи навіть злякався. Пацюки такі, що й загризти можуть.

— Та ти не бійся, — сказав Рябко. — Зараз ми ...

І він перекинув з лапи на лапу свій перстень, примовляючи:

— Нехай з цього села всі пацюки назавжди щезнуть.

Не встигли наші друзі і оком змигнути, як пацюк Шуршун зник з їхніх очей.

— Тепер можеш спати спокійно.

Після того кіт і собака смачно повечеряли.

— А про курча ти забув?

— Ні, не забув. Зараз ми його оживимо і повернемо. І ще тій господині трохи курчат докинемо. Ото здивується.

— Ех, жаль, що у мене один перстень, а не два, — забідкався Рябко. — Як я тебе тут самого покину? Будеш тут голодувати. Хоча ... знаєш що?.. Ходімо зі мною до мого господаря. Він у мене чоловік добрий, хоть і любить іноді трохи побуркотіти.

Сказано — зроблено. І друзі вирушили в дорогу. Їм і в голову не прийшло скористатися з чарівного перстня.

Прийшли. Рябко загавкав під вікном. Остап відчинив йому і, побачивши кота, здивувався:

— О, а це що за проява?

— Це, господарю, не проява. Це мій друг Каленик. Нехай живе з нами.

— То нехай живе. Хіба ж я що? А скажи, пацюка того ти часом з собою не привів?

— Ні, не привів.

І всі троє засміялися. Так, так, і кіт Каленик також засміявся. Та ви що, не знали, що і собаки, і коти сміятися вміють? І плакати також. Тому не треба їх кривдити. Нехай краще сміються.

— А зараз ... — і Рябко дістав свій перстень.

— Візьми, господарю. І найперше ... нехай у нашій хаті дах не тече. Або чекай, не так. Нехай у нас буде нова тепла хата. Ну як? Тепер у мене є отой ... Ну як його? Отой ... інте ...

— Інтерес?

— Ні. Не те. Інте ...

— Інтернет?

— Та ні. І де ти такі слова вискіпуєш? Інте ...

— А — а, інтелект?

— От-от. Інтелект.

— Ну ... з тим у тебе вже трохи краще.

Зажив тепер Остап з Рябком та Калеником — краще й не треба. Повернувшись до себе та Рябкові здоров'я та молодість.

— Е, тепер я і без чарівного перстня проживу, — радів Остап. — Я тепер ніякої роботи не боюся.

— А навіщо працювати, коли такий перстень є? — не могли ніяк второпати собака і кіт.

— Навіщо працювати, кажете? Щоб лежнем, трутнем не стати. Бо це, щоб ви знали, найстрашніше лихо. Гірше навіть від старості і хвороби.

Домовилися, що про чарівний перстень вони нікому не казатимуть. Але з того часу у їхньому селі чудеса стали діятися: то у бідної вдови за ніч добротна хата виросте, то у господаря, в якого корова здохла, за ніч у хліві дві з'являться, та гарні, та молочні. Ніхто і не здогадувався, звідки таке диво. Та й зажило село без лиха та горя, але в труді та пісні, бо лежням Остап ніколи не потурав.

ВЕРЕМІЯ В КАЗКОВОМУ СВІТІ

Я — казкарька собі. Придумую іноді казки для дітей і дорослих. Деякі дорослі також люблять казки, але вони у тому не зізнаються: незручно, мовляв. А чому незручно? Того вони й самі не знають. Любить людина казки. То й що? Значить, добра людина, і нікому не причинить зла. І я люблю казки, бо інакше б я їх не придумувала. От як зараз...

До мене прийшла сусідка, моя маленька приятелька, що вчиться у третьому класі і теж любить казки. Ми з нею дружимо вже давно. Улянка принесла свій альбом з малюнками і ми саме його розглядали, як у двері хтось нагально подзвонив. Він дзвонив так, наче щось десь горіло.

— Сиди, я відчиню, — сказала я і пішла до дверей. Прибулець не відривав палець від кнопки дзвінка і дзвінок наполохано тельнякав. Я відчинила. На порозі стояв маленький чоловічок у чудернацькому одязі: допотопний бриль, костюм мушкетера і ... східного покрою туфлі, що стирчали носами в різні боки. Можна було подумати, що він прийшов прямісінько з театру, з якогось дивовижно спектаклю, а ще певніше — з цирку.

— Ви хто? — запитала я трохи розгублено.

— Неввічливо тримати гостя на порозі. Спершу запросіть до хати, а тоді вже питаєте.

— Я звикла навпаки: спершу питаю, що за людина, а тоді вже запрошую до хати.

Однак я трохи знітилася, почервоніла і таки пропустила гостя у свою квартиру, думаючи про те, що це геть-таки нікудишній приклад для Улянки, котру я вчу ніколи не відчиняти двері стороннім людям.

Чоловічок сів на найнижчий стільчик, що був у мене, який однак виявився для нього занадто високим, і почав розповідати.

— Я з казки. Чарівник. Ну... один з чарівників.

Ми з Улянкою перезинулися, не знаючи, що нам і думати. Я й сама складала казки, але, щоб отак запросто зустрітися з чарівником, — це і для мене було надто неймовірно.

— Ви мені, звісно, не вірите. І правильно. І я б на вашому місці не вірив. Але я все-таки чарівник.

Він трохи помовчав, а потім звернувся до мене:

— Це ви пишете казки?

— Так. Пишу. Іноді.

— Тому мене до вас і прислали.

— Хто прислав?

— Мешканці казкового світу.

— А там ... у вас ... хіба знають мої казки?

— Авжеж, що знають. Я ж сказав вам, що я з казкового світу. А в тому світі живуть герої і ваших казок.

— Справді? Це для мене несподіванка.

— Надіюсь, приємна. Так-от ... Нам потрібна ваша допомога. Принаймні, порада. Справа в тому, що... скажіть, ви читали казку про Квітку-Семицвітку?

— Звичайно. У нас її всі діти читають. А що?

Улянка мовчки підійшла до гостя і показала йому свій альбом, де була намальована Квітка-Семицвітка з усіма своїми чарівними пелюстками. Чоловічок уважно роздивився малюнок, а потім сказав:

— Так, це вона, це ти малювала?

— Я.

— Сама чи хтось допомагав?

— Сама.

— Добре. Дуже добре. Так-от ... Ця квітка незабаром пропаде, зникне, загине.

— Як? Чому? — ми з Улянкою в один голос.

— Зникне — і все. Одне те, що її рвуть всі, кому не ліньки. А друге... Ви не повірите. Екологія.

— Екологія? В казковому світі?

— А ви ж як думали! Понасівали в казках всякого: тринь-трава, чортополох. А та нахабна баба-Яга як пролетить, то своїм помелом таку куряву зніме, що всі принцеси в своїх палацах пчихають. Просто спасу від неї немає. Та ще відьма одна всі дощі поховала. Силу свою і владу показати хоче. Словом, біда. Без вас нам не обійтись. Нам би дівчинку, працювиту, таку, як оця.

І чарівник показав на Улянку. — А головне, щоб вона у казку вірила.

— А у вас там хіба нема працювитих дівчат? Взяти хоча б Попелюшку.

— Та... Попелюшка, звісно, дівчина добра. Та з того часу, як вона вийшла заміж за принца, у казкові справи не втручається. Там інколи пташок погодує, квітки у своєму квітнику прополе. А до Семицвітки їй і діла нема. І так всі. Тут Улянка свій голос подала.

— Але ж у вас там стільки чарівників. Невже ви нічого не можете зарадити?

— Ні, не можемо. Наші чарівники через ту відьму майже всю свою силу втратили. Але тут потрібна людська рука і чиста душа з неказкового світу.

— То я... — дівчинка підвелася.

— Ні-ні, ні в якому разі! — заперчила я. — Мама тебе нізащо не відпустить. Вона і так сердиться на мене, що я баламучу тебе своїми казками. Ні-ні!

— Але ж дівчинка хоче. Це дуже важливо, — втрутився чарівник.

— Скажіть, а у вас діти є? — різкувато запитала я.

— Нема... Ми, чарівники...

— То ви й не знаєте, що таке дитина, і як ми переживаємо за своїх дітей. Ну, от що. Ходімо до Улянчиної мами. Якщо відпустить... Тоді...

— А може не треба?

Чарівник благально звів очі. — Може без дозволу? Це ж не надовго. У нас може пройти рік, а у вас — всього один день.

— Так он ви який! Ви вчите дітей не слухатися своїх батьків? Але ж казка має вчити добру. То ви, певно, не чарівник, а якийсь пройдисвіт. Ні, не пущу я з вами Улянку. Ідіть собі геть з вашими вигадками. А може, ви злий чарівник. Звідки мені знати?

— Та не злий я. Я хотів, щоб було швидше. Доки ми тут ходитимем, щоб Семицвітка не пропала. Я вже сказав, що тут на Землі мине день, а у нас там — рік! То ходімо вже до Улянчиної мами, якщо це так потрібно.

І ми пішли. Як я вже сказала, Улянка була моєю сусідкою, так що далеко йти не довелося. Улянчина мама поралася на кухні, коли ми стали перед її очима.

— Мамо, це — чарівник. Там у них ... Ну, у казковому світі, гине Семицвітка. Їм треба допомогти.

— Що? Знову чарівники? Що ти собі думаєш? Ти вже велика дівчинка, а все ще віриш у всякі дурниці. Ну як можна вірити, що казки — це правда? Казка — вона казка. Її люди видумали. Як можна в неї вірити? А все це ви її баламутите своїми казками! — докір в мій бік. — А ви, добродію, хто?

— Ви, пані, не сердьтеся, але я й справді чарівник, і у нас і справді пропадає Квітка-Семицвітка. Я прийшов попросити вас, аби ви відпустили свою Улянку, щоб...

— Що? Улянку? Та я вас зараз... Та я на вас зараз міліцію викличу! Я боялася й глянути на ту розгнівану жінку. Бувалий в бувальцях чарівник і той розгубився. Не розгубилася тільки Улянка.

— Мамо, але ж гине Семицвітка. Якщо вона загине, то її вже потім ніколи не буде. Вона зникне назавжди. Відродити її не вдасться. Семицвітка росте тільки в них. Ну, мамочко!

Це був правильний крок. Улянчина мати, як ніхто, любила всяких рослин і тварин. Улянчині слова на неї вплинули. А подальших її дій ніхто не міг передбачити, навіть Улянка.

— Добре, — сказала Улянчина мати спокійно, нібито й не вона хотіла щойно на нас викликати міліцію.

— Добре. Ви тут (це до мене) пригляньте за котом і курми. Та ще борщ доваріть, бо шкода. А ми з Улянкою підемо.

— І ви? — ми з чарівником в один голос.

— Не пущу ж я і справді Улянку з отим... клоуном.

— Я б образився, — сказав чарівник, — але ж клоун — це зовсім не образа. Це прекрасно! Тим паче, що пані виявилася такою доброю. Я просто щасливий.

Збирання було дуже ретельне. Тут Улянчина мама проявила всю свою практичність, досвідченість і кмітливість. Улянка їй у всьому допомагала.

Так... візьмемо кілька пляшок води, якщо там у них проблема з дощами. Це не багато, але на перших порах вистачить. А там ми щось придумаємо. Неодмінно придумаємо.

Пляшки пластикові, так що проблем з ними не буде — не розіб'ються. Але я не розумію, — раптом звела очі на чарівника. — А що ви, чарівники, там робите, коли нічого не можете зарадити? Ви там геть чисто розледачили.

Чарівник трохи знітився.

— Розумієте, пані... Чарівники потрохи втрачають свою силу. Одне те, що в казковому світі владу потрохи перебирає страшна відьма Химера. А друге те, що в чарівників зараз ніхто не вірить. Ну, коли дорослі не вірять, то це зрозуміло. Але й діти перестають в нас вірити. Вони стали ... Ну... як це сказати по-вашому? Комп'ютеризовані, практичні.

Вони мало читають казок і ще менше в них вірять.

— Діти — як діти, — сердито сказала Улянчина мама. — Нема чого на них нарікати. Ви теж добрі! Як я маю в вас повірити, коли ви свою Семицвітку врятувати не можете? Бери, доню, міндобрива, лопату і сапу, бо в тому балагані, певно, і того нема. Відьма! Подумаєш, відьма! Всі гуртом не можуть впоратися з якоюсь нікчемною відьмою!

— Я згідний терпіти навіть образи, аби ви тільки швидше збиралися.

— І це чарівник? Згідний терпіти образи! Ой, горе мені з такими чарівниками. Ну, начаклуйте хоч що-небудь, щоб ми переконалися, що ви і справді чарівник, а не пройдисвіт якийсь.

— Ну, що ж вам начаклувати? Бурю хочете?

— Ну навіщо нам буря? Жнива, люди в полі працюють.

— А затемнення сонця?

— Та ви що! Ні в якому разі!

— Морозиво! — підстрибнула Улянка. — З чорносливом!

— Нема питань.

Чарівник покрутив пальцями, подмухав у свої долоні, щось прошепотів — і на столі з'явилася таця з морозивом! Морозива було кілька сортів. Було тут і з чорносливом.

— Пригощайтесь, — галантно поклонився чарівник.

— Ой, — тільки й сказала Улянка. Я мовчки підійшла, взяла собі „Пломбір“, подякувала чарівникові та й стала смакувати. У мене не було ніяких сумнівів. Я сама писала казки і вірила в чарівників. Зате Улянчина мама... Вона підійшла до стола, довго вивчала обгортку на морозиві, а потім спитала:

— І що? Його і справді можна їсти? І від нього нічого нам не буде?

— Анічогісінько! Окрім прохолоди і приємного смаку. Їжте на здоров'я!

Улянчина мама також приєдналася до нас, і було видно, що морозиво їй до смаку.

Раптом вона перестала їсти і її обличчя набрало виразу стурбованості.

— Чекайте. Але ж за це хтось мусить платити. Безкоштовно нічого не буває. Виробник...

— Ну, це, пробачте, зовсім не цікаво. Це ж казка! Розумієте? Казка! А в казці все не так, як у житті. Розумієте?

— Ні. Не розумію. Але давайте швидше вже йти, бо час не жде. Ми вже готові. Хіба ще ... ось харчів трохи з собою прихоплю. Так... Хліб, сало, вареники... Бо казка казкою, а хто має в торбі, той сяде на горбі. Ну, тепер пішли.

— Візьміться за руки і закрийте очі. Ени — бени — раба! Інтер... Квінтер... Жаба!

І всі троє зникли з моїх очей. Для мене це була не дивина. Це була звичайна собі казка. Я з ними не просилася, треба було доварити борщ, пригледати за котом і курми. Та й, зрештою, я й сама могла потрапити в казковий світ, якщо у мене з'явиться таке бажання. Можливо, я так і зроблю, ось тільки... На плиті докипав борщ. Треба було його заправити. І це вже була цілком життєвська справа, і тут потрібен був хист кулінарки.

А що ж там наші подорожні? Тут все було зовсім просто, як у казці. Як тільки вони закрили очі, то відразу опинилися в казковому світі, у темному лісі, на галявині, де росла, а правильніше б сказати, вмирала Квітка-Семицвітка. І Улянка, і її мама так і кинулись до неї.

— Бідолашна! Вона зовсім гине, — жахнулася Улянка.

— Я ж вам казав, — озвався чарівник.

— Давай скорше води. Ми її піділлємо. Бачиш, зовсім земля суха. Чарівники! Та я б тих чарівників!..

— Тихо, мамо, не сварися. Ти ж не вдома.

Мама ще хотіла сказати щось дошкульне про чарівників, як почувся свист, наче від величезних орлиних крил. Просто на них мчала величезна хмара куряви.

— Баба Яга летить, — пояснив чарівник.

І на галявину опустилася звичайнісінька Баба Яга.

— Фу! Фу! Людським духом пахне. Ви чого сюди прийшли? Га? Що ви тут забули?

Улянчина мама спокійно роздивлялася те казкове диво — бабу Ягу.

— Ну... чого на мене видивилася? Баби Яги не бачила чи що?

— Чого ти так багато галасуєш? — спитала Улянчина мама. — І пилюгу таку підняла, що дихати нічим.

Баба Яга голосно чхнула.

— Мені й самій та пилюка жити не дає. Налітаєшся цілий день, а потім всю ніч пчихаєш.

Та хіба ж я винна, що відьма Химера, котра колись Химкою називалася, всі дощі поховала? Зовсім розперезалася баба! Ніякої управи на неї нема.

Подумаєш, Чахликова сестра! Велике цабе!

— А вона що, і справді сестра Чахлика Невмирущого? — здивувалася Улянчина мама, котра взагалі не вірила ні в бабу Ягу, ні в якогось там Чахлика, а тим паче в його сестру.

— Ріднісінька сестра! Можете мені повірити. Я все знаю достеменно.

— Послухай, бабо Яго, — сказала Улянчина мама, — ти тут трохи відпочинь, а ми попрацюємо. А потім пополуднуємо і поговоримо. Добре? А то нам, розумієш, ніколи.

І Улянчина мама разом зі своєю донечкою стали копати досить велику грядку, потім другу, потім третю. Земля тут була тверда, вона ще ніколи не знала лопати, та дівчинка з мамою розбивали груддя, розпушували землю.

— Казна-що, — не витримала Улянчина мама, — не земля, а гаряча пилюка! Як в неї квітку пересаджувати? Давай, дочко, добриво. Так... А тепер зволожуй землю водою. Та не дуже, воду економити треба, щоб було чим Семицвітку потім підлити. Так... Тепер давай потихеньку викопувати квітку і розсаджувати. Ось так, моя хороша. Тепер ми тебе піділємо. Бачиш, тобі й легше. Ну, от і все. Тепер і відпочити можна.

І Улянчина мати витерла піт з чола. Улянка ж не відривно дивилася на Семицвітку, що оживала і розправляла всі свої пелюстки. Баба Яга дивилася на все це, і їй ніяк не вдавалося скорчити сердиту чи страшну гримасу. Потім вона запитала:

— А чому ви мене не боїтеся? Ну ти, — кивнула на Улянчину маму, — це зрозуміло. Але й мала не боїться.

— А чого тебе боятися? Жінка — як жінка. Знаєш, голубонько, я також у своєму світі іноді буваю бабою Ягою. Ще й якою! От спитай хоча б у того клоуна.

— Це він клоун? Ха-ха-ха!

Баба Яга довго і нестримно сміялася. А після того вже й не пробувала напускати на себе роль страховиська.

— Послухай, бабо Яго, скажи найперше нам, як тебе звати. Якось не випадає називати тебе пані Яга. Або ще як там. Ти ж, певно, також мала колись людське ім'я.

— Я — баба Яга, — і все тут.

— А мама колись у тебе була? Я вона тебе називала? Невже ти забула?

І тут сталося несподіване. Баба Яга як заплаче, як зареве страшним голосом, наче хтось заграє на велетенській трубі.

— Угу-гу-у! Угу-гу-у! Нащо ви мені про мою маму нагадали? Настя я! Настя! Угу-гу-у! Вкрав мене колись Чахлик у моєї матері, зробив з мене потвору та й змусив мене бути бабою Ягою. А Химера вчила мене всім примудростям. Та не все мені розказувала: боялася, аби я її не перевершила. Як мені все це набридло! Ви й уявити собі не можете. Сльози стікали брудними патьоками, змиваючи з її лиця пилюку.

— Цить, Насте, цить. Не плач, — заспокоювала її Улянчина мама. — Ти краще сідай з нами полуднувати. Ви тут в своєму казковому світі, певно, якими-небудь сурагами харчуєтесь. А у нас все справжнє, домашнє. Я тут дещо з собою проихопила.

Так кажучи. Улянчина мама підійшла до широкого пенька, застелила його скатертиною, виклала хліб, сало, дві головки часнику і вареники.

— А ти, клоуне, чого стоїш, як вкопаний? У нас там ще є вода, так ти нам чайку начаклуй. У мене все з собою, бо я так і думала, що у вас тут самі тільки лежибоки. Сідай, Насте. І ти, клоуне, сідай.

Баба Яга і хотіла сісти, але було видно, що її щось-таки стримує.

— Ти чого, Насте? Сідай. Тут все без чарів, справжнє. Такі вареники ти хіба що у своєї мами їла.

Баба Яга знову хотіла заплакати, але стрималася. Було видно, що їй дуже хочеться приєднатися до гурту.

— А як Чахлик надійде? — злякано сказала баба Яга.

— А хто такий Чахлик? А-а! Той... А ми скажемо йому, що також казки читаємо і що тепер вже і діти знають де захована його душа, так що нехай не дуже приндиться.

Баба Яга приєдналася до товариства. Всі смакували салом, варениками, смачним домашнім хлібом.

— Дивлюсь я на тебе, Насте, і думаю, яка б ти була, якби зняти з тебе весь той твій комунізм. Ти не проти?

— Та я... не знаю.

— Перестань. Самій же напевно цікаво. Ану, клоуне, почаклуй трохи на Настею. Надай їй обличчю людського виразу. Одяг їй придумай. Років трохи скинь. Ну, не дуже, а так десь до моїх літ дорівняй. Отак. Молодець. Тепер і я бачу, що ти — чарівник. Зуба того прибири. Тепер ніс, ніс... О! Тепер ще зачіску... Тепер зовсім інша річ. Уляню, подай-но дзеркальце. Там у мене пошукай! Тепер, Насте, подивись на себе. Нічого молодичка. Правда? Ну, посміхнись, посміхнись! І брови не насуплюй. Отак. Хоч до фотографії. А внизу підпис:

“Ця жінка шукає роботу!” І думаєш, не знайшла б? Слухай, Насте, ти ж кажеш, що тобі набридло тут ягичити. І справді, ніхто тебе не любить, всі бояться, дітей тобою лякають. Невже це так цікаво?

— Угу-гу-у! — завела своє баба Яга, котра вже зовсім на неї не скидалася.

— А Чахлик?

— А що тобі Чахлик? Знаєш що, давай ми тебе заберемо до себе. Влаштуємо тебе на роботу. Ну, скажімо, нянею в дитячому садочку. Будеш дітям казки розказувати.

— Ні, не вийде. Я дітей тільки лякати вмію.

— Ну, нічого. Ми щось тобі придумаємо. Послухай, Насте, а як можна на ту Химеру вплинути, щоб дощ повернула?

— Як! Як! Козака треба, того що з золотою шаблею і срібним поясом.

— А де ж взяти того козака?

— Він є. Але спить. Його збудити треба.

— Збудити? То збуди його.

— Ха-ха-ха! Ні, я не можу його збудити. У нього не звичайний сон. Його зачарувала зла Химера, бо тільки він може її перемогти.

— А хто ж тоді може розбудити того козака?

— А ось вона, — кивнула на Улянку. — Це має бути чиста душа. Вона має підійти до нього, взяти його за мізинець і сказати: “Вставай, козаче, час твій настав. Треба зло на землі корчувати, добром землю засівати”.

Мати до Улянки:

— Запам’ятай ті слова. Тільки ж гляди, не забудь.

Улянка повторює кілька разів пошепки, як заданий урок.

— Тільки того козака сама Химера охороняє, нікого до нього не підпускає. От в чім біда.

— А як же все-таки дістатися до того козака? Ти, клоуне, чого мовчиш? Та що ви тут всі зачаровані чи що?

— Частково, пані, частково. Химера з нас всі сили, всю нашу енергетику висмоктує. Тим і живе. А ми стали зовсім безсилі.

— Тоді чекайте, доки вона з вас собі перукарів поробить чи ще там кого. Давай, Насте, думати.

— Той замок обріс тернами та непрохідними хащами.

— Це не біда, продеремося.

— Замок оточений потрійною стіною.

— Це вже гірше.

— Мамо, ми ж все-таки маємо чарівника.

— Облиште того клоуна.

— Пані, ну хоч трошки повірте в мене. Тоді й сил моїх побільшає.

— Та як же в тебе повірити, коли ти ще нічим не довів, що ти — чарівник?

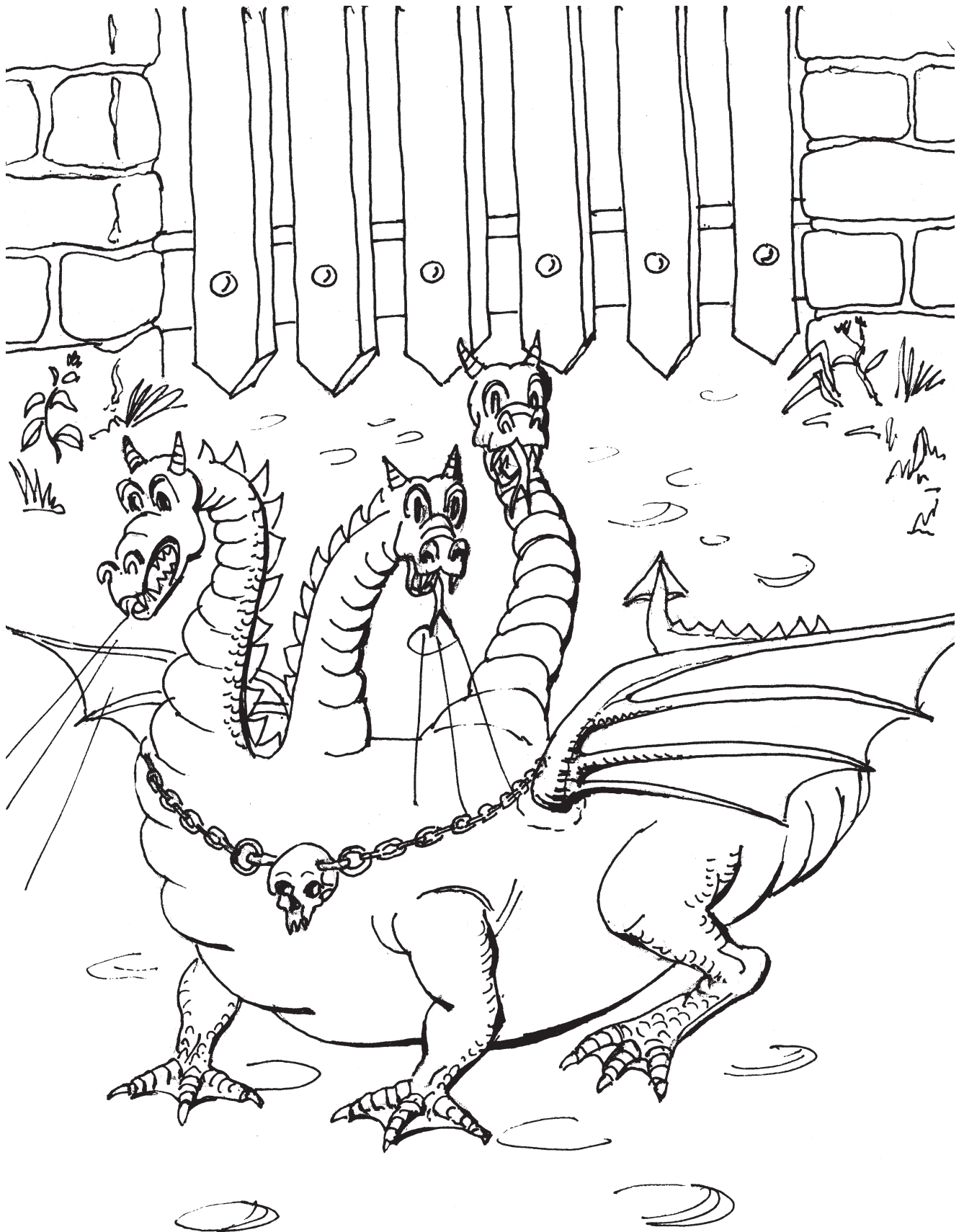
— Мамо, а морозиво, — нагадала матері Улянка.

— Так, мушу визнати, морозиво було смачне. Я й досі дивуюся, як це тобі вдалося. Ну, добре. Розкажуй, Насте, далі.

— А далі що?.. На високій замковій вежі орел сидить. Гострий зір має, далеко здобич бачить. Хто тільки до замку наближається, орел відразу злітає і розриває зухвальця на шматки. Навіть Чахлик без попередження не ходить в гості до своєї любої сестрички.

— Нічого собі птаха!

— Перші ворота, зовнішні, стереже триголовий змій. Його три голови ніколи всі разом не сплять: одна неодмінно чатує. Наступні ворота стережуть два кровожадні леви. А треті ворота стереже сама Химера. Так що ... даремна справа. Марна надія.

— А ти, Насте?

— Що ти! Що ти! Я собі звичайна рядова баба Яга. Що я можу? Налякати там кого, зілля яке зварити, ну, ще почаклувати трохи. Так й усе. Даремна ваша затія, скажу я вам.

— А у нас, Насте, знаєш, як кажуть? Вовка боятися — в ліс не йти.

От хіба що... Є один день в році, коли Химера запрягає у свою бричку двох кровожадних левів та й їде до Чахлика в гості. Отоді двоє внутрішніх воріт ніхто не стереже. Це буває на день народження Чахлика.

— А коли ж той гаспидський Чахлик народився?

— Чекайте... либонь, десь незабаром має бути його день народження.

— Ми ж не можемо чекати. Ніяк не можемо.

— Інакшого виходу нема!

— Слухай, Насте, ти мені набридла! Нема виходу! Даремна справа! Хоч би щось розумне нарадила. І отой стоїть, як бовдур. Якись ви тут...

— Ти не сварися. Отут неподалік на дикій скелі є орлине гніздо. Там живе орлиця з орлятами. Це дружина і діти того орла, що замок стереже. Раз в рік Химера відпускає орла до дітей і дружини. Тоді наказує Химера триголовому змієві, щоб всі три його голови на чатах були, щоб ні одна не те, що не спала, а щоб навіть не задрімала. То може... може, якось викрасти його орля. Як орел тільки захоче на здобич кинутися, а ми йому орля. Може, хоч це нас врятує.

— Ну, от бачиш. Це вже хоч щось, хоч якась рада. Правда, це з серії пригод баби Яги. Ну-ну, не ображайся.

— Орлиця, звичайно, стереже своє гніздо, але вона мусить вилітати на полювання. Тоді...

— Тоді вперед! — взяла на себе роль командира Улянчина мама.

— Показуй, Насте, дорогу!

— Отак зараз і підемо?

— Отак зараз. Ніколи чекати. Ви й так вже дочекалися. Скоро вас ота ваша Химера заставить своїм левам хвосту крутити.

Продираючись крізь хащі, всі гуртом рушили до дикої скелі. Орлиця не чекала лиха, то й не дуже пильно чатувала. Всі заховалися під дикою скелею і причаїлися. Їм конче хотілося послухатися, про що говорить орлиця зі своїми дітьми.

— Мамо, ми пити хочемо, — попросили діти.

— Нема води, любі мої. Я вже й далеко літати пробувала, та даремно: ніде нема. Ні крапельки. Сьогодні я ще далі полечу, то може поталанить хоч трішки вам принести.

— Мамо, я вже більше не можу. Я вмираю від спраги.

— Уляню, — пошепки спитала мати. — У нас там ще щось лишилося?

— У нас є ще ціла дволітрова пляшка.

— Ви собі, як хочете, а я ризикну, — рішуче сказала Улянчина мати. Вона вийшла вперед і голосно гукнула:

— Орлице, я напою твоїх дітей. Тільки скажи, що не причиниш лиха ні мені, ні моїм друзям.

— Хто ти? Може ти прийшла причинити лихо моїм дітям? То я тебе зараз...

— Як хочеш. Але тоді твої діти помруть від спраги.

— Що ж мені робити? Чоловік наказав, щоб я і близько до гнізда нікого не підпускала.

А тут така халепа!

— Не бійся мене. Я людська жінка. Я не причиню тобі зла. У мене й у самої донька є.

Улянко, вийди, не бійся.

Зі схованки вийшла Улянка з пластиковою пляшкою води.

— Вода! Я бачу, що це вода! Дай мені — і я зроблю для тебе, що зможу. Мені б лишень дітей напоїти. Але спершу спробуй сама, щоб я бачила.

Улянчина мати відпила трішки. Потім дала Улянці.

— Пий, бо більше не буде.

— Досить, досить! А то моїм дітям нічого не лишиться, — злякано заклекотіла орлиця.

Жадібно пили малі орлята. Жаль було на них дивитися. А коли всі вже вгамували спрагу, орлиця й запитала:

— Як я маю вам віддячитися, що порятували ви моїх дітей?

— Та от ... виходить, що справа у нас з тобою спільна. Якщо ти нам не допоможеш, то твої діти рано чи пізно помруть від спраги. Більше їх ніщо не врятує. Ми прийшли сюди з людського світу, щоб порятувати Квітку-Семицвітку, а виходить, що рятувати треба вас всіх. Допоможи нам подолати злу Химеру. Тим ти врятуєш і своїх дітей.

— А що я можу?

— Ходімо з нами. Ти все розкажеш своєму чоловікові, коли він вилетить нам назустріч, щоб нас розірвати. Ти ж не хочеш лиха своїм дітям. Ти ж мати, хоч і орлиця.

— Добре, я полечу з вами. Але мій чоловік вірно служить клятій Химері. Він у люті своїй може і мене не пожаліти. Думай тоді сама. А ми однак підемо. Ти, Насте, можеш не йти, якщо не хочеш. Ти все-таки баба Яга.

— Ні, я вже з вами. Я чомусь перестала почувати себе бабою Ягою.

Дорога була не з легких. Колючі терни не пускали їх, гілки шмагали по обличчю. Лише орлиця летіла собі без перепон та час від часу сідала де-небудь, чекаючи, доки підійдуть наші подорожні. Позаду, як сновида, плетавсь чарівник, не беручи ніякої участі у прокладанні стежини крізь хащі. Нарешті Улянчина мама не витримала:

— Послухай, клоуне, прокинься нарешті і допоможи нам, якщо ти і справді чарівник або просто особа чоловічої статі. Ото б гарна я була, якби з тобою своєю Улянку відпустила.

— Та я... спробую.

— Спробуй, спробуй, клоуне, бо я запусу в тебе якою-небудь дровенякою, щоб ти нарешті таки прокинувся. Я тобі не Химка. Я швидко приведу тебе до тям. Вже сил ніяких нема продиратися крізь ті кляті зарості. А він йде собі, як панянка!

Чарівник вийшов наперед, було видно, як йому важко, ніби доводиться переборювати якусь невидиму силу. Але він зняв руки, повів ними, щось прошепотів — і сталося диво: перед подорожніми була широка просіка, гострі терни обернулися на м'які спориші.

— Оце так, — здивувалася Улянчина мама. — Тепер і я вірю, що ти чарівник.

— Я ж казала, — зраділа Улянка.

— Від того, що ви вірите в мене, сил мені додається, а то Химера з мене всю мою силу забрала.

Раптом всі почули клекіт орлиці. Вона їх застерігала. Та всі вже й самі побачили: прямісінько до них летів орел. Його могутні велетенські крила закрили півнеба, наче якась дивовижна хмара, що мчала на них грізно і невідворотно. Тут би їм і кінець. Але орлиця сміливо полетіла назустріч своєму чоловікові.

— Що я бачу! Дружино моя, чи ти не боїшся мого гніву, що порушила мою заборону і з'явилася до мене? Та ще й оцих подорожніх привела! Хіба не справа твоя стерегти наше гніздо і оберігати від лиха наших дітей? Хіба ти не знаєш, що чекає на тих, хто порушує цю межу?

— Знаю, чоловіче. Але мені вже однаково. І гніву твого я не боюся. І навіть злої твоєї хазяйки.

Орел застережно махнув крилом.

— Наші діти вмирають від спраги. Ці люди напоїли їх водою. Якщо ти любиш наших дітей, то не скривдиш цих подорожніх, а чим зможеш, допоможеш їм. А якщо ні, то й я загину з ними, бо не хочу бачити, як вмиратимуть від спраги нащі діти. Оберігати наще гніздо і дбати про наших дітей маю не тільки я, мій орле. А ти служиш злій Химері і не бачиш, що діється довкола.

— Чого хочуть ці люди?

— Вони хочуть боротися з Химерою.

— Вони! Оці!..

Орел заклекотав. Це був його сміх.

— Химера непереможна, — сказав він.

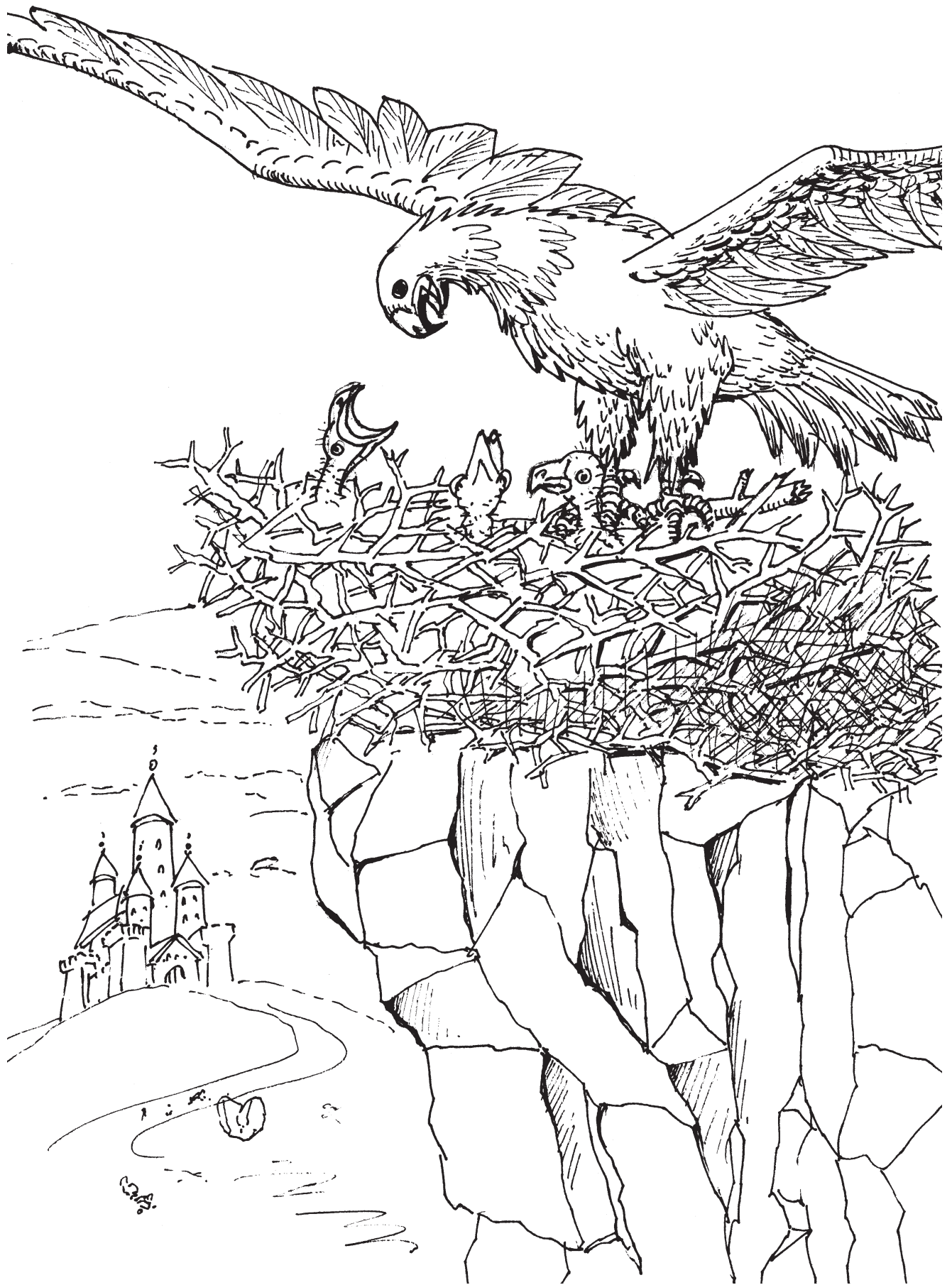
— Це вона тобі сказала? А ти й повірив!

— Незабаром вона стане королевою казкового світу. І тоді ...

— Тоді наших дітей вже не буде.

Тут вперед ступила Улянчина мама.

— Послухай, орле. Я — жінка з людського світу. В нашому світі найвідважніших наших козаків називають орлами, а ти ... А ти служиш злу.

— Та чи знаєш ти, людська жінко, що моя хазяйка обіцяла перекинути мене на ворона, якщо я піду проти неї? А це для мене найгірша кара.

— А що толку, коли ти ширятимеш орлом у піднебессі, коли весь ваш казковий світ загине? А ті, хто залишиться, будуть слугувати злу! Аби залишитися орлом, ти готовий принести в жертву своїх дітей і все живе в казковому світі. Тільки запам'ятай: нікому буде милуватися твоїм гордим орлиним летом, розмахом твоїх дужих крил. А одного прекрасного ранку твоя господиня засмажить тебе собі на сніданок.

Задумався орел. Довго і тяжко думав він. А потім сказав:

— То чого ви хочете?

— Проникнути в замок і збудити козака.

— Це нелегко.

— Авжеж. Допоможи нам. Подумай про своїх дітей, якщо не жаль тобі всіх мешканців казкового світу.

— Добре. Тільки, — до чарівника, — зарівняй поки що дорогу, по котрій ви сюди прийшли. Нехай покриється вона тернами і заростями. Як було. А самі поховайтесь. Я мушу летіти, щоб хазяйка не похопилася, що мене так довго нема. Зараз вона виїде на своїй бричці, запряженій левами. Сьогодні у Чахлика день народження. Як тільки вона поїде, я до вас знову прилечу. Не бійтеся мене. А ти, дружино, лети до дітей. Я зроблю, що зможу.

Миттю зникла широка просіка зі споришами, по котрій сюди прийшли наші мандрівники. Тітка Настя відвела їх у безпечну схованку у глухих заростях. Тепер вона вже зовсім не скидалася на бабу Ягу, а була просто собі тіткою Настею. Сиділи тихо і дивилися у продерту оглядову шпарку, але майже нічого не бачили.

Раптом чорна хмара закурилася, заклубочилася по самій землі.

— Їде, — шепнула тітка Настя — колишня баба Яга.

— Чуєте, як рикають її кровожадні леви?

Всі затаїлися і завмерли.

Випровадивши наших мандрівників, ми з Улянчиним котом Мурком залишилися удвох. Я все-таки була казкарка, тому ми з Мурчиком частенько собі розмовляли, і дива тут ніякого не було. Але про те не здогадувались ні Улянчина мама, ні навіть Улянка. Я мерщій кинулася до телевізора.

— Зараз, котику, ми з тобою мультик будемо дивитися. Одну хвилинку. Я зараз налаштую телевізор на казкову хвилю. О, дивися. Ти бачиш наших?

— Ням! Бачу! Нічого собі мультик! Моє котяче серце зараз розірветься, коли я побачу, що з ними щось трапиться. Мур!

— Ти не хвилюйся так. З ними нічого лихого не повинно трапитися. А втім, хто зна...

— Шкода, що я не пішов з ними.

— Це небезпечно.
— То й що! Ми, коти, відважні! Мур!
— Дивися, дивися, котику! Орел повертається. О, бачиш, всі виходять зі своєї схованки. Дивися, на Улянці від сукні саме гноття залишилося. А руки і ноги всі в подряпинах.
— Няв! Їй, напевно, боляче.
— Напевно.
— Послухай, ти все-таки казкарка. А нам не можна якось до них?
— Можна, але не треба. Вони й самі впораються. Якщо будемо потрібні й ми, то якраз встигнемо. Краще давай дивитися і слухати.
І я підсилила звук.

— Поїхала, — заклекотів орел. — Тепер не можна гаяти часу. Ворота стереже лише триголовий змії. Хтось з вас вміє співати колискову? Тільки гарно, ніжно, як співають у вас в людському світі. Я колись чув. І досі пам'ятаю.
— Я вмію, — якось по-школярськи сказала Улянчина мама.
— Тоді замаскуйтеся поблизу і співайте. Таке страховисько, а любить гарний спів. А ти, бабо Яго ...
— Я не баба Яга, я — Настя.
— Зараз це не має значення. Ти прослідкуєш, щоб заснули всі три його голови. Тоді ти, — це вже до чарівника, — приспиш його остаточно. Щоб надовго. Зрозумів? Стане у тебе хисту?
— Стане, — тихо сказав чарівник.
— Тільки після того ви пройдете в замок. Але часу гаяти не можемо. Ми мусимо встигнути. Ти, дівчинко, сідай на мене і нічого не бійся. Тільки прив'яжися пояском і не дивися вниз, щоб голова не запаморочилася. Я понесу тебе до того козака, що спить в замку, бо тільки ти можеш його розбудити.
— Чекайте, — бліда від переживань Улянчина мама поправила доньці волосся і сказала до чарівника:
— Не може ж дівчинка і справді з'явитися перед козаком у такому жалюгідному вигляді. Допоможи нам, клоуне. Придумай для неї якийсь пристойний одяг.
— Тільки скорше, — квапив орел.
— Завжди ви, жінки, щось зайве вигадуете. Ніби все це має якесь значення! Аби тільки час згаяти.
— Та я миттю, — сказав чарівник. І справді, через коротку мить перед ними стояла справжнісінька красуня, чимось схожа на Попелюшку на балу.
— Тепер можна, — сказала Улянчина мама і ще більше зблідла. Воно й не дивно. Посилала доньку не на гулі.
— Слова не забула?
— Не забула.
Дівчинка сіла на орла, прив'язалася пояском і запевнила маму, що вона нізащо

не дивитиметься вниз. Орел піднявся високо-високо і полетів до замку. Коли перелітав через стіну, триголовий змії спитав:

— А що це ти, орле, несеш на спині?

— А тобі яке діло, жалюгідний шкіряний мішок? Здобич несучи. Собі на сніданок.

— А-а! Про здобич хазяйка нічого не говорила. А ображати мене не треба. Я знаю, що ти ближчий до нашої хазяйки, але й я чогось-таки вартий.

— Цить мені, а то я, здається, поснідаю всіма твоїми головами.

— Та я що? Та я нічого. Смачного тобі.

Неподалік почулася тиха пісня. Це, заховавшись в кущах, співала Улянчина мама.

Ой, ходять сон
коло вікон,
а дрімота
коло плота.

— Ото вже хтось гарно співає, — сказав змії, позіхаючи, — чи то пташка яка так співає, аж словами промовляє. Не чув щось її раніше. А гарно ж як... Аж на сон хилить. Але не можна. Хазяйка наказала не спати жодній голові. Чатувати треба. Хоча, — змії знову позіхнув на всі три свої пащі.

— Хоча хто сюди прийде?

А пісня заколисувала та й заколисувала.

Ой, люлі, люлі!
Та й виростуть дулі.
Усім дітям по одній,
а Марусі...

— Ох, доля моя тяжка! Стережи не знати кого!.. А-а, я думаю, що одній голові можна й трохи поспати. Нічого не трапиться.

І одна голова закрила очі. А пісня линула та й линула.

Ой, люлі, люлі,
дитиночко маленька.
Тихо колише
колисонька новенька.
І вервечки не риплять,
і сусіди не кричать,
щоб дитинку не збудить,
бо дитинка наша спить.

Ось і друга голова непомітно закрила очі. А третя голова обурилася:

— Ага, вони собі сплять, як принцеси, а ти стережи! Е, ні, голубоньки! Я також спати хочу.

І третя голова закрила очі. Тітка Настя ще трохи почекала, а потім тихенько пройшлася перед самим змієм. Той не ворухнувся.

— Спить, — тихо сказала тітка Настя. І тоді з хащів вийшов чарівник. Він підійшов до самого змія, звів над ними руки і тихо сказав:

— Я на тебе ворожу.
Спи, допоки не збуджу.
Ени — бени — раба!
Інтер... Квінтер... Жаба!

— Все, — сказав чарівник своїм супутницям. — Тепер він довго спатиме. Можна спокійно зайти в замок.

А тим часом Улянка опинилася перед козаком. Він міцно спав, підперезаний своїм срібним поясом, не випускаючи з рук своєї золотої шаблі. Він скидався на неживого. Улянці стало лячно.

— А що, коли він неживий? — жахнулася дівчинка. — Але не можна гаяти часу. Треба взяти його за мізинець і сказати... А що сказати? Забула?... Забула! І тепер загине Семицвітка, а може й весь казковий світ! Згадати! Негайно! Хвилька напруги. Улянці здавалося, що і її зараз здолає якийсь тяжкий сон. — Не можна. Не можна. Як це було? Довкола був ліс. Тітка Настя сказала... І в Улянчиній пам'яті стали зринати слова... Вона взяла козака за мізинець і сказала:

— Вставай, козаче. Час твій настав. Треба зло на землі корчувати, добром землю засівати.

Козак не порухнувся.

— А може, тітка Настя не ті слова мені сказала? Вона ж все-таки баба Яга ... Ні, треба ще спробувати.

Тричі промовляла Улянка заповітні слова, а козак лежав непорушно, як неживий. Тоді дівчинка голосно заплакала і сказала:

— Вставай, козаче, бо загине Квітка-Семицвітка і весь казковий світ. Вставай, бо зло запанує на світі.

І сталося диво: козак порухнувся і розплющив очі.

— Де це я?

— В замку лютої Химери. Вставай, бо вона може з хвилини на хвилину повернутися.

— Це ти мене збудила?

— Так, я.

— Який тяжкий був мій сон. Я ніяк не міг прокинутися. Раптом чую — хтось

плаче. Мені здалося, що це моя сестра. Хто ти?

— Я — Улянка. Я з людського світу. Я прийшла порятувати Квітку-Семицвітку і все живе.

Зла відьма заховала кудись дощ, і все живе без води гине. Я прийшла, щоб збудити тебе.

Козак вже стояв, міцний і дужий, зі своєю шаблею в руці.

— Дякую тобі, красуне. Коли ти виростеш, я неодмінно приїду до тебе на баскому коні, щоб посватати тебе.

Улянка зашарілася.

— Я ще вчуся в школі.

— Це нічого. Ти вчися. Вчися і рости. А я почекаю, доки ти виростеш. Час спливає швидко.

— Але зараз треба...

— Знаю, знаю. Зараз треба передусім знайти, куди та клята відьма заховала дощ.

Тут до замку увійшла Улянчина мама, тітка Настя і чарівник. Козак підняв було шаблю, але тут-таки опустив її.

— Це все друзі. І навіть баба Яга, тобто тітка Настя, — сказала Улянка, зашарівшись. — А оце моя мама.

— Давайте шукати дощ.

Всі розбрелися по замку. Відчиняли усі двері, заглядали в усі віконця, але дощу ніде не було. Аж раптом за одними залізними дверима вони почули шум дощу і гуркіт грому.

— Тут, — сказав козак. Він спробував відчинити двері, але вони не піддавалися. Що не робили, як не мудрували, двері не відчинялися. А за дверима шумів животворний дощ — порятунок для всього казкового світу. Улянчина мати накинулася на чарівника.

— А ти, бовдуре, чого стоїш? Роби щось.

— Пані, прошу мене не ображати. Я нічого не можу зробити. Окрім замка, двері тримає якесь Химерене слово. Я перед ним безсилий.

— Теж мені чарівники! І хто вас тільки у казки пустив?

Від свого безсилля всі безпорадно стояли перед залізними дверима, а за тими дверима шумів дощ і погримувал грім. Козак розмахнувся і від злості чи у відчаї з усієї сили вдарив по дверях своєю золотою шаблею. І тут сталося диво. Ніхто й не підозрював, що така велика сила криється в тій незвичайній шаблі. Двері розчинилися — і звідти вирвався дощ, замок потряс переможний гуркіт грому. Всі засміялися, заплескали в долоні. Улянка стрибала під дощем і танцювала якийсь небачений досі танець.

— Стійте, — зупинила всіх тітка Настя. — Зараз повернеться Химера. Вона побачить дощ і ...

— Відійдіть всі. Ховайтеся в безпечне місце. Я сам з нею розмовлятиму. Мені вона зла не зробить.

І тут у замок влетіла розпатлана і промокла Химера.
— А-а! Ось ви де! Без мене господарюєте? Я вам зараз...
Але їй назустріч ступив козак і підняв свою золоту шаблю.

— Пора, котику, — сказала я Муркові. — Тепер там може знадобитися твоя допомога. Іди швидше до мене на руки.

Я взяла на руки Мурка і сказала:

— Ени — бени — раба! Інтер... Квінтер... Жаба!

Мить — і ми вже стояли в Химереному замку обіч козака. Та на нас ніхто не звернув уваги. Нас просто не помітили.

— Не вбивай мене, козаче, — попросила відьма. — Я стану доброю.

— Колись ти мені вже це обіцяла. Я повірив тобі. Я пожалів тебе. І що з того вийшло? Ні, ти мусиш загинути, бо ти — зло.

Але перше, ніж козак замахнувся своєю шаблею, Химера перекинулася на високий водяний стовп. Та це не спинило козака. Він почав той стовп рубати своєю шаблею. І вже не вода бризкала в усібіч, а чорна відьмина кров. Тоді Химера перекинулася на змію. Змія звивалася і намагалася вкусити козака. Він наступив на неї чоботом і вже замахнувся своєю золотою шаблею, щоб розтяти змію навпіл, як раптом вона перекинулася на ...

— Мурчику, уважно, — встигла шепнути я котові.

А в цей час зла Химера перекинулася на мишу і вже збиралася прошмигнути в якусь шпарку. Та Мурко не дрімав. Його завжди Улянчина мама хвалила з спритність. Він тут-таки впіймав мишу і з'їв. Всі спершу засміялися, зраділи з такої перемоги, а потім запереживали: чи не стане котові зле від такої неїстівної миші? Але котик почувався добре. Всі хвалили його, кожен намагався його погладити. Він всім милостиво дозволяв себе пестити, лише від баби Яги, тобто від тітки Насті, тримався осторонь.

— Угу-гу-у, — вже захотіла заплакати баба Яга, але до замку почали сходитися всі казкові жителі. У казковому світі, як і в нашому, всі новини поширюються дуже швидко. Сюди зійшлися всі, про кого хоч коли-небудь писалися казки. Були тут і персонажі з моїх казок. Вони віталися зі мною, як з давньою знайомою. Для Улянчиної мами це було справжнє відкриття. Весь казковий світ тішився з нашої перемоги. Попелюшка подарувала Улянці свої кришталеві черевички. Улянчиній мамі дістався горщик, який з нічого міг варити всілякі смачні страви: що йому звелиш, те й зварить.

— Е-е, — засміялася Улянчина мама. — Так я і зовсім розледачити можу. Шкідливий горщик, якщо чесно сказати. Ну... та нехай буде. На випадок, коли мені буде дуже ніколи.

Тут найголовніший чарівник казкового світу підійшов до Улянки і подарував їй Квітку-Семицвітку.

— Тримай. Ти її заслужила.

— Ой, — Улянка жалібно, — нехай би росла.

— Ви її врятували. І тепер їх у нас знову багато. Нехай твої всі бажання збуваються. На місці зірваної пелюстки виростатиме нова. Так що Семицвітка буде у тебе завжди.

Я також не залишилася без подарунка. Мені подарували чарівну сопілочку, яка розганяла смуток і втому, вміла зцілювати недужих. Про таку сопілочку я писала колись в одній із своїх казок. Кіт в чоботях урочисто подарував Муркові свої чоботи.

— А ти ж як? — захвилювався Мурчик.

— А собі у нашого шевця нові замовлю.

— Знаєте що, — сказала Улянчина мама. — Ходімте всі до нас. Правда, мій борщ вже, напевно, скис.

— Не скис. Я його в холодильник поставила.

— Тим паче. Та й ще щось знайдеться: хата — не пуста.

Та у кожного були свої справи. Та й не могли ж вони і справді отак всі гуртом залишити свій казковий світ. А казки? Як вони будуть без них?

— Ми провідуватимемо вас по черзі. Ви ж тепер вірите в казки?

— Звичайно. І не сваритиму більше Улянку, що вона так надмірно захоплюється казками. А ти, Насте? Ти йдеш з нами? Ну подивитися на себе. Яка з тебе баба Яга? Ходімо. Працюватимеш у нас чи санітаркою в лікарні, чи... продаватимеш морозиво. Це в тебе вийде. А іноді ти ходитимеш у гості в світ казки.

Тітка Настя погодилася. Вона була дуже схвильована.

— А як же ми без баби Яги? — запитав хтось. — В казках просто мусить бути баба Яга. І діти вже до того звикли.

— Ну... не знаю. Доведеться вам нову баба Ягу шукати, — сказала Улянчина мама. — Але, будь ласка, нехай вона буде трішечки добріша.

— Це я, по-твоєму, була зла? — образилася тітка Настя.

— Ну-ну, не ображайся, а поки що...

І Улянчина мама глянула на чарівника. — Чи не можна трохи морозива? А за бовдура ти мені пробач.

— Я з радістю. Тепер я — могутній чарівник. Мої сили знову до мене повернулися.

Посмакувавши морозивом, стали прощалися. Ми мали повертатися додому. Чарівник повинен був нас провести, аби з нами по дорозі нічого не трапилося, аби нас, скажімо, не захопили які-небудь пірати. Перед тим, як остаточно попрощатися, всі захотіли глянути на Квітку-Семицвітку. І як же зраділи, коли побачили, що ці дивовижні квіти цвіли собі і аж промінилися світлом добра.

— Тепер все. Повертаємося.

— Чекай мене, красуне, — сказав козак Улянці. — Я неодмінно приїду до тебе. На баскому коні приїду.

Ми поверталися додому. Улянка тримала на руках свого Мурчинка в чоботях.

З М І Є Т

Три бажання	3
Дві принцеси	7
Зоряний пастушок	17
Люди і квіти	27
Господар, собака, а потім ще кіт	37
Веремія в казковому світі.....	50

Літературно-художнє видання

Тетяна ФРОЛОВА

БАБУСИНА СКРИНЯ

Казки

Авторська редакція
Ілюстрації *Івана Василенького*

Підписано до друку 28.03.2005. Формат 60х84/8.
Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура Times
Ум. друк. арк. 9,26. Обл.-вид. арк. 5,32. Ум. фарбовідб. 9,88
Вид. № 9. Наклад прим. Зам. №

Видавництво “Край” Львівської обласної ради.
79008, Львів, Підвальна, 3.

Комп’ютерна верстка ПП “Фенікс-плюс”.
79012, Львів, Сахарова, 7.

Надруковано з готових діапозитивів
ТзОВ “Тріада”.